

Kantakaupungin vaiheyleiskaava - valtuustokausi 2017 - 2021

Kaavaehdotus nähtävillä 14.1.–15.2.2021

Saadut lausunnot, 16 kpl

1. Lempäälän kunta
2. Fingrid Oyj
3. Oriveden kaupunki
4. Finavia Oyj
5. Pirkkalan kunta
6. Säteilyturvakeskus
7. Puolustusvoimat 2. logistiikkarykmentti
8. Tampereen kaupunki, ympäristöterveys, terveydensuojelu
9. Liikenne- ja viestintävirasto
10. Väylävirasto
11. Pirkanmaan liitto
12. Liikenne- ja viestintäministeriö
13. Tampereen kaupunki, ympäristönsuojelu
14. Kangasalan kaupunki
15. Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
16. Pirkanmaan maakuntamuseo

Tampereen kaupunki Yleiskaavoitus 7.4.2021

Tämä pdf ei ole saavutettava. Lausunnot ovat ulkopuolisten tahojen tuottamaa sisältöä, jota ei ole voitu muokata saavutettavuusvaatimusten mukaisiksi.

1738/10.02.02/2020

Asia	Lausunto Tampereen kantakaupungin yleiskaavan ehdotuksesta TRE:863/10.02.03/2018
Selostus ja perustelut	<p>Tampereen kaupunki on pyytänyt lausuntoa kantakaupungin yleiskaavan ehdotuksesta (14.1.2021). Suunnittelualue ulottuu etelästä Lempäälän kunnan rajalle.</p> <p>Tampereen kaupunki laatii kaupunkistrategian mukaisesti kantakaupunkia koskevaa valtuustokausittain päivittyvää yleiskaavaa. Kaupunkistrategian linjaukset etenkin urbaanista ja kestävästi kasvavasta kaupungista ovat yleiskaavatyön kannalta keskeisiä. Tavoitteena on, että vuonna 2030 kaupungin tulisi olla 300 000 asukkaan viihtyisä ja elävä kaupunki, hiilineutraali sekä älykkään ja kestävä liikenteen ja kaupunkikehityksen edelläkävijä. Yleiskaavan keskeinen tavoite on kasvutavoitteen turvaaminen siten, että kaupunkiympäristön laatu ja toiminnallisuus säilyvät. Kasvun suunnista korostuvat aluekeskukset ja joukkoliikenteen vyöhykkeet.</p>
Lausunto	<p>Tampereen kantakaupungin yleiskaavalla on seudullisesti laajoja vaikutuksia seudun muidenkin kuntien verkostojen ja joukkoliikenteen yhtenäisyyteen ja toimivuuteen. Tampere toimii liikenteellisestikin solmukohtana eri naapurikuntien välillä. Yleiskaavan ratkaisuilla ratkaistaan myös naapurikuntien edellytyksiä liittyä keskinäiseen seudulliseen verkostoon ja tehdä ratkaisuja toimivien joukkoliikennekäytävien osalta oman kuntansa alueella. Tätä taustaa vasten seudulliset tarkastelut ovat erityisen tärkeitä ja yhteistyö kunkin naapurikunnan kanssa.</p> <p>Lempäälän kunta pitää hyvänä, että Tampereen kantakaupungin yleiskaavan ehdotuksessa panostetaan pääradan ja 2-kehän kehittämiseen. Näiden hankkeiden edistäminen tukee koko kaupunkiseudun liikenteellistä kehitystä. Lempäälän kunta pitää tärkeänä, että pääradalle suunniteltujen uusien henkilöliikenteen asemien ja ohjeellisten lähijuna-asemien rakentamisaikataulut ja luonteet päätetään yhdessä seudullisesti, jotta saadaan järjestelmästä seudullisesti toimiva ja tarkoituksen mukainen.</p> <p>Lempäälän suunnasta Tampereen keskustaankulkevat bussilinjat käyttävät Tampereen katuverkostoa. Tampereen kantakaupungin yleiskaavaluonnoksen bussilinjojen käyttämä Lempääläntie on merkitty kokoojakaduksi. Lempäälän kunta pitää tärkeänä, että Lempääläntien liikennöitävyys joukkoliikenteellä säilyy tulevaisuudessakin sujuvana ja että joukkoliikenteen matka-ajat eivät pitene.</p> <p>Yleiskaavaluonnoksessa esitetty pyöräliikenteen pääverkoston reitti Lakalaivasta Lempäälän kunnan rajalle on kaavaehdotuksesta poistettu. Lempäälän kunta pitää tärkeänä, että Lempäälästä on sujuva ja laadukas pyöräliikenteen pääreitti Tampereen keskustaankulkevaan samaan tapaan kuin Pirkkalan, Kangasalan, Nokian ja Ylöjärven suunnista.</p>
Ratkaisu perustuu	Yhdyskuntajohtajan päätös 10.5.2019 § 17, toimivallan siirtäminen
Päätös	Annan selostusosan mukaisen lausunnon.
Tiedoksi	Tampereen kaupunki, yhdk lkt

Kaavoituspäällikkö

29.1.2021

3 §

Allekirjoitus

Teija Mäkelä
Kaavoituspäällikkö

Oikaisuvaatimusohjeet

Tästä päätöksestä ei saa tehdä kuntalain 136 §:n mukaan oikaisuvaatimusta eikä kunnallisvalitusta, koska päätös koskee vain valmistelua.

Pöytäkirja yleisesti
nähtävillä

29.1.2021

Tämä päätös on
annettu tiedoksi

edellä mainituille

Lempäälässä

29.1.2021

Todistaa

Tuire Kaasalainen
Toimistosihteer

5.2.2021

Tampereen kaupunki
kirjaamo@tampere.fi

Lausuntopyyntö 14.1.2021

Kantakaupungin vaiheyleiskaava 2017 - 2021, ehdotus (TRE:863/10.02.03/2018)

Kiitämme lausuntopyynnöstänne. Lausuimme 23.3.2020 yleiskaavan luonnosvaiheesta.

Kaavaehdotuksessa on esitetty asianmukaisesti 110 kV voimajohtohanke Multisilta-Melo yhteystarpeena. Edellisessä lausunnossamme esiintunut Melon sähköaseman merkintä jää voimaan kantakaupungin yleiskaavassa 2040, joten meillä ei ole huomautettavaa asiasta.

Muutoin Fingridillä ei tarvetta ottaa kantaa tarkemmin strategisen tason yleiskaavan ehdotuksen varauksiin. Voimajohtojen ja muiden energiahuollon toimintojen sovittaminen yhteen muun maankäytön kanssa on luontevaa tehdä tarkemmassa suunnittelussa.

Pyydämme lähettämään meille tietoa kaavan etenemisestä. Tätä kaavoitusasiaa Fingrid Oyj:ssä hoitaa Mika Penttilä puh. 030 395 5230.

Yleis- ja asemakaavat, joissa on Fingrid Oyj:n voimajohtoja tai muita toimintoja, pyydämme lähettämään lausunnolle mieluiten sähköisenä osoitteeseen kirjaamo@fingrid.fi tai kirjallisena osoitteella Fingrid Oyj, Maankäyttö ja ympäristö, PL 530, 00101 HELSINKI.

Ystävällisin terveisin

Fingrid Oyj
Maankäyttö ja ympäristö

Mika Penttilä
vanhempi asiantuntija

Ympäristölautakunta	§ 26	10.03.2020
Ympäristölautakunta	§ 8	02.02.2021

Lausunto Tampereen kantakaupungin yleiskaavaluonnoksesta valtuustokausi 2017-2021

31/10.02.02/2020

Ympäristölautakunta 10.03.2020 § 26

Tampereen kaupunki laatii kaupunkistrategian mukaisesti kantakaupunkia koskevaa valtuustokausittain päivittyvää yleiskaavaa. Edellisen valtuustokauden yleiskaava on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 15.5.2017 ja se on saanut lainvoiman 20.1.2020.

Yhdyskuntalautakunta on päättänyt 11.2.2020, että Kantakaupungin yleiskaava valtuustokausi 2017-2021 -luonnos 5.2.2020 asetetaan MRL 62 §:n ja MRA 30 §:n mukaisesti nähtäville muun valmisteluaineiston kanssa. Luonnoksesta pyydetään lausunnot viranomaisilta ja keskeisiltä sidosryhmiltä ja ne pyydetään toimittamaan 22.3.2020 mennessä.

Digitaalinen kaavaluonnos on nähtävillä 13.2. – 22.3.2020 välisen ajan Oskari-karttapalvelussa osoitteessa <http://kartat.tampere.fi/kantakaupunginyleiskaava2017-2021>. Yleiskaavan nettisivuilla osoitteessa www.tampere.fi/kantakaupunginyleiskaava2017-2021 on mahdollista tutustua kaavaselostukseen ja muuhun valmisteluaineistoon sekä antaa kaavaa koskevaa palautetta.

Kantakaupungin yleiskaava 2017-2021 perustuu toukokuussa 2017 hyväksytyyn kantakaupungin yleiskaavaan 2040. Yleiskaavaratkaisu on pääosin ajantasainen ja ohjaa hyvin myös uusimmassa kaupunkistrategiassa tavoitellun kasvun toteutumista.

Valtuustokauden 2017 - 2021 yleiskaavan strategisia kehittämisperiaatemarkkintöjä on tarkennettu ja käyttötarkoitusalueiden rajauksia on tarkistettu. Yleiskaavaa on täydennetty uusilla joukkoliikenteen palvelua lisäävillä tavoitteilla. Näiden lisäksi on tehty pienempiä muutoksia, mm. kaavamääräysten ohjausvaikutuksen täsmentämistä tai teknisiä tarkistuksia.

Yleiskaavatyössä on keskitytty ennen kaikkea hiilineutraalisuustavoitteeseen hankkimalla tietoa hiilineutraalisuuden yhdyskuntarakenteen välisestä kytköksestä. Tavoitteen toteutumiseksi kaupunkistrategia ohjaa jo vahvasti uuden asuntorakentamisen sijoittumisesta rakenteen kannalta edullisille vyöhykkeille. Jatkossa ohjausta on vahvistettava myös toimitilarakentamiseen, jotta kasvuun ja tulevaisuuden tarpeeseen vastaavaa työtilaa syntyy alueille, joilla olemassa olevaa rakennuskantaa ja toimitilaa korvataan uudella.

Ympäristölautakunta

§ 26

10.03.2020

Ympäristölautakunta

§ 8

02.02.2021

Yleiskaavaratkaisussa on aikaisempaa vahvempi painotus joukkoliikenteen kehittämiseksi. Kaavassa osoitetaan 10 uutta mahdollista lähijunaseisaketta aikaisemmassa yleiskaavassa osoitettujen asemanseutujen lisäksi. Raitiotien osalta esitetään jatkolinjat Ylöjärvelle, Pirkkalaan ja Kangasalle. Mutta on tärkeää osoittaa kehittämistavoite myös nykyiselle busseihin perustuvalla joukkoliikenteelle, joka on jatkossakin joukkoliikenneväline merkittävässä osassa kaupunkia. Kaavassa on esitetty tärkeimmät joukkoliikennepainotteiset kadut, joiden kehittäminen voidaan toteuttaa nopealla aikataululla ja paikallisesti päättämällä.

Toisena tärkeänä painotuksena on yleiskaavassa täsmennetty tavoitteita viheralueverkoston turvaamiseksi ja kehittämiseksi. Kaavassa esitettyä viher- ja virkistysalueverkostokokonaisuutta koskevia määräyksiä on tarkistettu siten, että varmistetaan yhtenäisyyden ja alueiden arvojen säilyminen.

Yleiskaavaan on tehty lisäksi teknisiä ja suunnittelutilanteen mukaisia kaavamerkintöjen ja -määräysten tarkistuksia.

Vt. kaavoituspäällikön ehdotus:

Ympäristölautakunta päättää lausuntonaan todeta, ettei Oriveden kaupungilla ole huomautettavaa yleiskaavaluonnoksesta.

Päätös: Ehdotus hyväksyttiin.

Merkittiin, että ympäristölautakunnan jäsen Minna Mäntymäki saapui kokoukseen kello 17.42 ennen tämän asian käsittelyn alkamista.

Merkittiin, että kaupunginhallituksen puheenjohtaja Riitta Jakara saapui kokoukseen tämän asian käsittelyn aikana kello 17.43.

Merkittiin, että ympäristölautakunnan varapuheenjohtaja Henry Ingraeus palasi kokoukseen tämän asian käsittelyn aikana kello 17.45.

Ympäristölautakunta 02.02.2021 § 8

Tampereen kaupunkistrategiaa konkretisoidaan maankäytön suunnittelun osalta valtuustokausittain päivitettävässä Tampereen kantakaupungin yleiskaavassa. Yhdyskuntalautakunta on kokouksessaan 22.12.2020 asettaa kaavaehdotuksen nähtäville. Kaavaehdotusta koskevat lausunnot ja muistutukset pyydetään toimittamaan 15.2.2021 mennessä (diaarino TRE:863/10.02.03/2018).

Ympäristölautakunta
Ympäristölautakunta

§ 26
§ 8

10.03.2020
02.02.2021

Kaavaehdotus on nähtävillä 14.1. – 15.2.2021 välisen ajan
Palvelupiste Frenckellissä, yleiskaavan nettisivuilla osoitteessa
<http://www.tampere.fi/kantakaupunginyleiskaava2017-2021>
ja Oskari-karttapalvelussa osoitteessa
<https://kartat.tampere.fi/yk21vk1234>.

Yleiskaavan nettisivuilla on mahdollista tutustua
kaavaselostukseen, luonnosvaiheessa annettuun palautteeseen
ja niiden vastineisiin sekä kaavan selvitysaineistoon.

Kaavoituspäällikön ehdotus:

Ympäristölautakunta päättää lausuntonaan todeta, ettei Oriveden
kaupungilla ole huomautettavaa Tampereen kantakaupungin vai-
heyleiskaavaehdotuksesta.

Päätös: Ehdotus hyväksyttiin.

Asianmukaisesti allekirjoitetusta ja tarkastetusta sekä säädetyllä
tavalla edeltäpäin ilmoitettuna aikana 8.2.2021 alkaen kaupungin
verkkosivuilla (www.orivesi.fi) yleisesti nähtävänä olleesta
pöytäkirjasta kirjoitetun otteen oikeaksi todistaa:

Orivedellä 9.2.2021

Soile Kontu, pöytäkirjanpitäjä

Jakelu

Tampereen kaupunki

Tampereen kaupunki
Kirjaamo

kirjaamo@tampere.fi

Lausuntopyyntö 14.1.2021, dnro TRE: 863/10.02.03/2018

Finavia Oyj:n lausunto Tampereen kantakaupungin vaiheyleiskaavan (yk049) kaavaehdotuksesta

Tampereen kaupunki on asettanut nähtäville Kantakaupungin vaiheyleiskaavan (valtuustokausi 2017-2021, yk049) kaavaehdotuksen. Kaavaehdotusta koskevat lausunnot ja muistutukset on pyydetty toimittamaan 15.2.2021 mennessä.

Kaavaehdotuksessa on esitetty Tampere-Pirkkalan lentoaseman siviili- ja sotilasliikenteen yhteensä vuoden 2040 liikennemäärille ennustettu L_{den} 55 dB ylittävä lentokonemelualue. Finavian esityksestä kaavaehdotuksen ympäristöterveyden teemakartalle on lisätty lentoliikenteen laskeutumisvyöhyke ja siihen liittyen on määrätty uusien asuinrakennusten ja muiden melulle herkkien toimintojen käyttöön tarkoitettavien rakennusten ulkokuoren ääneneristävyydeksi vähintään 35 dB. Finavia katsoo, että ratkaisussa on esimerkillisellä tavalla huomioitu lentoliikenteen jatkamisen mahdollistaminen tiivistyvässä yhdyskuntarakenteessa.

Finavia katsoo, että laskeutumisvyöhykkeen merkinnän kuvauksesta tulee sana "laskeutumisreitien" korvata sanalla "laskeutumisvyöhykkeiden" seuraavassa virkkeessä: "~~Laskeutumisreitien~~ Laskeutumisvyöhykkeiden pituudet on määritelty laskeutumisreitien ja melutasojen perusteella."

Kantakaupungin yleiskaavassa on osoitettu viiteen kohteeseen korkeaan (yli 12 kerrosta) rakentamiseen soveltuvan vyöhykkeen merkintää. Finavia muistuttaa, että korkean rakentamisen mahdollisuuksien arvioimisessa on ilmailulain (864/2014) 158 § mukaisesti huomioitava lentoaseman esterajoitukset ja lentoliikenteen turvallisuusnäkökohdat. Viitaten luonnosvaiheen lausunnoista annettuihin vastineisiin Finavia pyytää kaupunkia huomioimaan, että lentoaseman

esterajoituspinnat ulottuvat huomattavasti lentokonemelualueita ja laskeutumisvyöhykkeitä pidemmälle. Finavia pahoittelee, että koronapandemian aiheuttamien sopeuttamistoimien vuoksi se ei ole tois-
taiseksi pystynyt toimittamaan Tampere-Pirkkalan lentoaseman este-
rajoituspintoja kaavoittajan käyttöön.

Lisätietoja Finaviassa antaa ympäristöasiantuntija Satu Routama, pu-
helin 020 708 2278, satu.routama@finavia.fi.

FINAVIA OYJ

Tekniikka, vastuullisuus ja turvallisuus

Mikko Viinikainen

johtaja, kestävä kehitys

Tiedoksi

Tekniikka, vastuullisuus ja turvallisuus

Tampere-Pirkkalan lentoasema

Teemu Pasanen, PVLOGLE

PIR/379/1101/2018

43 § Pirkkalan kunnan lausunto Tampereen kantakaupungin yleiskaavaehdotuksesta

Kh 8.2.2021

Arkkitehti Vesa Ylitapio 3.2.2021

Tampereen kaupunki pyytää lausuntoa Pirkkalan kunnalta Tampereen kantakaupungin yleiskaavaehdotuksesta TRE:863/10.02.03/2018. Lausunto pyydetään toimittaa Tampereen kaupungille 15.2.2021 mennessä. Kaavatyö koskee kantakaupungiksi kutsuttua Tampereen eteläistä aluetta. Kantakaupungin rajana on pohjoisessa Näsijärvi ja Valtatie 9 Hangaslahdesta alkaen. Tammikuussa 2019 lainvoiman saanut Tampereen keskustan strateginen osayleiskaava on pääosin rajattu pois kantakaupungin yleiskaavan kokonaisuudesta.

Tampereen kaupungin kantakaupungin yleiskaavaehdotusmateriaali löytyy osoitteesta www.tampere.fi/kantakaupunginyleiskaava2017-2021.

Tampereen kaupunki laatii kaupunkistrategian mukaisesti kantakaupunkia koskevaa valtuustokausittain päivittyvää yleiskaavaa. Lainvoimainen 2017 hyväksytty yleiskaava on pääosin ajantasainen ja näin ollen Tampereen kantakaupungin yleiskaava 2040 jätetään pääosin voimaan ja yleiskaavaan tehtävät tarkistukset laaditaan MRL 35 § mukaisena vaihekaavana. Vaiheyleiskaavakartoilla esitetään ainoastaan teemoihin kuuluvat uudet ja kumoutuvat merkinnät. Valtuustokauden tavoitteet yleiskaavassa painottuvat hiilineutraalisuuteen tähtääviin toimenpiteisiin, joukkoliikenteen kehittämiseen sekä kantakaupungin viherympäristöjen turvaamiseen.

Yleiskaavan luonnos oli nähtävillä 13.2. - 22.3.2020. Nyt nähtävillä oleva valtuustokauden 2017 - 2021 yleiskaavaehdotus pohjautuu paljolti aikaisempaan kantakaupungin yleiskaavaan sekä luonnokseen.

Tampereen kantakaupungin yleiskaava ulottuu Pirkkalan kunnan rajaan. Yleiskaavasunnitelma on esitetty neljällä eri kartalla; kartta1 yhdyskuntarakenne, kartta2 viherympäristö ja vapaa-ajan palvelut, kartta3 kulttuuriperintö, kartta4 kestävä vesitalous, ympäristöterveys ja yhdyskuntatekninen huolto.

Pirkkalan kuntarajan läheisyydessä merkittävimmät tulevaisuuden maankäytön muutokset ovat Lakalaiivan kehittäminen alakeskuksena ja sen yhteyteen sijoittuva henkilöraide liikennesaama sekä kestävää liikkumista edistävät toimet. Härmälästä kumotaan paikalliskeskuksen merkinnät aikaisemmasta valtuustokauden yleiskaavasta poiketen, tämä korostaa Partolan roolia paikalliskeskuksena.

Raitiotien linjaukset Ylöjärvelle, Pirkkalaan ja Kangasalan Lamminrahkaan, sekä seudullista liikennettä palvelevat raitiotievarikot Turvesuolle ja Heikkilänkadulle on esitetty raitiotien seudullisen yleissuunnitelman mukaisesti. Yleiskaavaan on lisätty pyöräliikenteen pääreitistö valmistuneen

tavoiteverkon mukaisena sisältäen seudulliset ja alueelliset pääreitit. Kaksi pyöräilyn seudullista pääreitistöä kohdistuu kuntarajalle Partolassa sekä alueellinen pääreitistö Härmälän rantaa seuraavana reittinä Pereen alueelle.

Yleiskaavaaluonnoksen viherympäristö ja vapaa-ajan palvelut pohjautuvat linjauksiltaan aikaisempaan kantakaupungin yleiskaavaan. Härmälänrantaan on osoitettu uutena kehitettävä uimaranta asuinalueen palveluiksi, sekä Tampereen messu- ja urheilukeskus on osoitettu uutena messu- ja urheilukeskus-merkinnällä. Härmälänojan ympäristö kuntarajalla on osoitettu ekologisen yhteytenä sekä ohjeellisen virkistysyhteytenä viherympäristö ja vapaa-ajan palvelut kartalla.

Pirkkalaan Toivion ja Sääksjärven välisellä alueella ohjeellisen ekologisen yhteyden sijaintia tulisi tarkistaa. Sen olisi hyvä olla yhteydessä Pirkkalan strategisen yleiskaavaan merkittyyn seudulliseen metsäekologiseen verkostoon, ja tätä yhteyttä olisi ehkä syytä vielä korostaa ohjeellinen viherverkoston yhteystarve -merkinnällä. Peltolammin junaradan alikulun kohdalta olisi hyvä merkitä ohjeellinen viheryhteys myös suoraan Pirkkalan strategiseen yleiskaavaan merkittyyn virkistys- ja tai viheralueeseen Toivion alueen eteläpuolella.

Tampereen kantakaupungin yleiskaava on selkeä ja huolella tehty esitys yleispiirteisestä uudentyyppisestä yleiskaavasta, jossa on huomioitu kaavalle asetetut tavoitteet hyvästä yhdyskuntarakenteesta ja kestävästä kehityksestä. Pirkkalan kunnalla ei ole muuta huomautettavaa Tampereen kaupungin kantakaupungin yleiskaavaaluonnoksesta.

Pormestari Jarvan ehdotus 8.2.2021

Kunnanhallitus päättää antaa edellä olevan selosteen mukaisen lausunnon Tampereen kaupungille kantakaupungin yleiskaavaehdotuksesta.

Kunnanhallituksen päätös 8.2.2021

Kunnanhallitus hyväksyi pormestarin ehdotuksen.

Pöytäkirjamerkintä 8.2.2021

Arkkitehti Vesa Ylitapio oli asiantuntijana läsnä asian käsittelyn.

Liitteet

Lausuntopyyntö

Lisätietoja

Arkkitehti Vesa Ylitapio, puh
etunimi.sukunimi@pirkkala.fi

Tiedoksi

Tampereen kaupunki

Kirjaamo

Lähettäjä: Puranen Lauri (STUK) <Lauri.Puranen@stuk.fi>
Lähetetty: torstai, 11. helmikuuta 2021 8:40
Vastaanottaja: Kirjaamo
Kopio: Takalo Hilikka
Aihe: Kantakaupungin vaiheyleiskaava TRE:863/10.02.03/2018

Luokat: Keltainen luokka

Hei!

Säteilyturvakeskuksella ei ole lausuttavaa kantakaupungin vaiheyleiskaavasta.

Ystävällisin terveisin

Lauri Puranen
TkT, johtava asiantuntija
Säteilyturvakeskus
Ionisoimattoman säteilyn valvonta

11.02.2021

BR2114
282/10.02/2021

Tampereen kaupunki
Kirjaamo

PL487
33101 TAMPERE

1. Tampereen kaupungin lausuntopyyntö, 14.1.2021
2. 2. Logistiikkarykmentin lausunto kaavaluonnoksesta, BQ4982, 20.3.2020
3. Puolustusvoimien ja Tampereen kaupungin työpalaveri, 2.6.2020

KANTAKAUPUNGIN VAIHEYLEISKAAVA – VALTUUSTOKAUSI 2017-2021 YK049 (TRE:863/10.02.03/2018)

Tampereen kaupunki on 1.viiteasiakirjalla pyytänyt Puolustusvoimien lausunnon Tampereen kantakaupungin vaiheyleiskaavasta.

Puolustusvoimien lausunto

Puolustusvoimat on aikaisemmin antanut lausunnon kaavaluonnoksesta (2.viite) sekä osallistunut Tampereen kaupungin kanssa järjestettyyn työneuvotteluun (3.viite). Lausunnossa (2.viite) Puolustusvoimat mm. esitti EP-alueen kanssa päällekkäisten merkintöjen poistamista.

Työneuvottelussa Tampereen kaupunki ehdotti ekologisten yhteyksien säilyttämistä Puolustusvoimien alueilla (EP). Tampereen kaupunki kuvaili merkinnän olevan informatiivinen merkintä, jonka toteutus ja huomiointi jäävät tarkemmassa suunnittelussa Puolustusvoimien harkintaan.

Edellä mainitun perusteella Puolustusvoimat esittää ohjeellisen ekologisen yhteyden kaavamääräykseen tarkennusta, että maanrakennustöiden, puiden kaatamisen ym. luvanvaraisuus (MRL 128§) ei koske Puolustusvoimien alueita (EP).

Muilta osin Puolustusvoimilla ei ole huomautettavaa vaiheyleiskaavaehdotukseen.

Yhteyshenkilöt

Alueellisina yhteyshenkilöinä maankäyttö- ja kaavoitusasioissa toimivat kiinteistöpäällikkö DI Maiju Kiviluoma maiju.kiviluoma@mil.fi, puh. 0299 572 263 ja kiinteistötekniikko RKM Kai Hyytiäinen kai.hyytiainen@mil.fi, puh. 0299 572 264.

Lausuntopyynnöt ja kutsut neuvotteluihin tulee lähettää sähköpostilla, kirjaamo.2logr@mil.fi tai 2. Logistiikkarykmentin esikunta (2LOGRE), PL 1000, 20811 TURKU.

Rykmentin komentaja
Kommodori

Kari Tapala

Kiinteistöpäällikkö
Diplomi-insinööri

Maiju Kiviluoma

Tämä asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu.

LIITTEET

JAKELU

TIEDOKSI

Sanna Mäntynen, Puolustusvoimien logistiikkalaitoksen esikunta Logistiikkaosasto
Ilkka Tuomisalo, Puolustusvoimien logistiikkalaitoksen esikunta Logistiikkaosasto

Kaupunkiympäristön palvelualue

Ympäristöterveys/ terveydensuojelu

11.2.2021

Kirjaamo@tampere.fi

Lausuntopyyntö yk 049 (TRE:863/10.02.03/2018)

Kantakaupungin vaiheyleiskaava - valtuustokausi 2017-2021

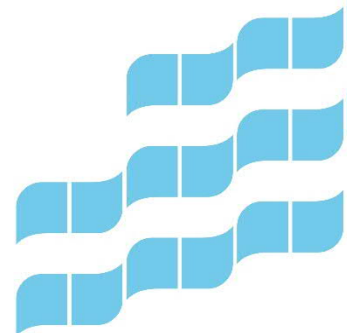
Tampereen kantakaupungin yleiskaava 2040 on pääosin ajantasainen ja se jää suurelta osin voimaan. Yleiskaavaan tehtävät tarkistukset on laadittu MRL 35 § mukaisena vaihekaavana. Kaava-aineisto koostuu kaavakartoista 1-4 ja kaavaselostuksesta sekä luonnosvaiheen palautteista ja vastineista.

Terveydensuojelun tarkoituksena on väestön ja yksilön terveyden ylläpitäminen ja edistäminen. Tavoitteena on ennalta ehkäistä, vähentää ja poistaa sellaisia elinympäristössä esiintyviä tekijöitä, jotka voivat aiheuttaa terveyshaittaa. Elinympäristöön vaikuttava toiminta on suunniteltava ja järjestettävä siten, että väestön ja yksilön terveyttä ylläpidetään ja edistetään. Terveydensuojelun tavoitteet ovat linjassa Tampereen strategian kanssa (Tampere - Sinulle paras). Kaavoituksella tehdään kauaskantoisia elinympäristön terveellisyyteen liittyviä päätöksiä. MRL 39 § edellyttää, että yleiskaavaprosessissa arvioidaan mahdollisuudet turvalliseen, terveelliseen ja eri väestöryhmien kannalta tasapainoiseen elinympäristöön. Myöskin Valtakunnallisissa alueidenkäyttö tavoitteissa (VAT) on kirjoitettu tavoite terveellisestä ja turvallisesta elinympäristöstä. Tampereen kaupunkiseudun ja valtion väliseen MAL-sopimukseen on kirjattu tavoitetilä: Asuminen on suunnattu pääosin keskustoihin ja joukkoliikennevyöhykkeelle. "Keskusta-alueet ovat turvallisia, terveellisiä ja viihtyisiä ympäristöjä".

Terveydensuojeluviranomainen katsoo, että tavoite terveellisestä elinympäristöstä tulisi näkyä selkeämmin yleiskaavaselosteessa vaikutusten arvioinnissa, joko olemassa oleviin otsikoihin lisättynä tai omana kappaleenaan. "Viihtyisiä" elinympäristö on mielipidekysymys ja tarkoittaa eri ihmisille erilaista ympäristöä. Terveellisessä elinympäristössä on selkeästi mitattavia ja tutkitusti terveyshaittaa aiheuttavia tekijöitä. Kaavaseloste sisältää terveellisen elinympäristön kuvaamiseksi tarvittavat elementit, mutta ne tulisi esittää kootummin yhden otsikon alla.

Elinympäristön viihtyisyys ja terveellisyys tulee olemaan jatkossa merkittävä tekijä asuinpaikan valinnassa, joten terveysvaikutusten arviointi olisi syytä nostaa esiin vaikutusten arvioinnissa paremmin esiin. Elinympäristön terveellisyys on myös vetovoimaa lisäävää tekijä. Tampere korostaa urbaania rakennetta ja kaupunkikuvallisen ilmeen hakemista, mikä voi jättää terveelliseen elinympäristöön liittyvät näkökulmat sivuun, vaikka terveysvaikutuksia arvioidaankin kaavaprosessissa useissa eri yhteyksissä.

Tampereen yleiskaavan kaavaselosteessa on vaikutusarvioinnissa otsikko: "vaikutukset ihmisten elinoloihin ja elinympäristöön" sekä "Vaikutukset maa- ja kallioperään, veteen ilmaan ja ilmastoon". Näiden otsikoiden alle sopisi kappale "Elinympäristön terveellisyys". Elinympäristön terveellisyys voisi vaihtoehtoisesti myös näkyä yläotsikossa. Tässä kappaleessa tulisi esittää kootusti yleiskaavassa esitettyjä elinympäristön terveellisyyteen vaikuttavia asioita.

Kaupunkiympäristön palvelualue
Ympäristöterveys/ terveydensuojelu

11.2.2021

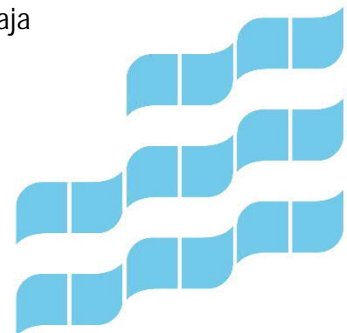
Näitä ovat esimerkiksi seuraavat:

- Tilatehokas ja vähäpäästöinen liikkuminen sekä viher- ja virkistysalueiden riittävyys ja saavutettavuus on tunnistettu keskeisiksi suunnittelukysymyksiksi sovitettaessa yhteen kaupungin kasvu- ja hiilineutraaliustavoitteita. Lisäksi näillä teemoilla on suuri merkitys asukkaiden terveellisen elinympäristön näkökulmista.
- Kaupunkirakenteen tiivistäminen mahdollistaa liikkumisen tukeutumisen joukkoliikenteeseen sekä kävelyyn ja pyöräilyyn. Tämä vähentää yksityisautoilun tarvetta ja parantaa ilmanlaatua ja vähentää melupäästöjä.
- Siirtämällä pysäköintiä maan alle ja pysäköintilaitoksiin, parannetaan kävelypainotteisuutta.
- Kaupunkirakenteen tiivistäminen sekä erityisesti rakentaminen radan varteen edellyttää aina perusteellisia melu-, värinä- ja ilmanlaatuselvityksiä, jotta asemakaavalla ja rakennustapamääräyksillä voidaan varmistaa terveellisen asumisen ja oleskelun vaatimukset täyttäviä ratkaisuja.
- Yleiskaavaratkaisu tukee viherrakenteen kehittämistä yhtenäisemmäksi, mikä parantaa ekologisen verkoston jatkuvuutta ja kytkeytyneisyyttä. Ekologista verkostoa on kaavaratkaisussa täydennetty puuttuvilla yhteyksillä. Viheralueilla on paljon positiivisia terveysvaikutuksia ja niitä tulisi olla helposti kaikkien saavutettavissa. Viherrakenne mahdollistaa myös kevyen liikenteen väylien sijoittamisen erilleen autoväylistä, jolloin altistuminen liikenteen päästöille on vähäisempää.
- Rakennettujen alueiden tiivistyminen ja laajentuminen saattavat heikentää hulevesien imeytymistä ja voimistaa lämpösaarekeilmiötä. Hellejaksot ovat aiheuttaneet asumisterveyteen valituksia liian korkeista sisälämpötiloista, Ilmastonmuutoksen myötä hellejaksot voivat lisääntyä, mikä entisestään lisää viheralueiden tarvetta kaupungeissa. Lisäksi mahdollisten lisääntyvien hellejaksojen myötä tulisi erityisesti tiivistämISRakentamisessa huomioida jo suunnitteluvaiheissa kaukolämmön lisäksi kaukokylmän saatavuus alueelle. Näin voidaan ennaltaehkäistä liian korkeita sisälämpötiloja asunnoissa.
- Hiljaisten alueiden säilyttäminen tärkeää terveyden edistämisen näkökulmasta.
- Kestävän kasvun periaatteiden mukaisesti melulle altistuneiden asukkaiden määrää tulee vähentää. Kartalle 4 on lisätty uutena merkintänä lentoliikenteen laskeutumisyvyöhyke ja muutettu lentomelualuetta koskevaa kaavamääräystä. Molempien merkintöjen kaavamääräyksessä ohjataan alueelle sijoitettavaa rakentamista muun muassa niin että asumiseen ja muille melulle herkkiin toimintoihin käytettävien rakennusten ulkovaipan ääneneristävyyden lento- ja tieliikennemelua vastaan on oltava vähintään 35 dB

Terveydensuojelu on antanut kaavamerkintöjä koskevan lausuntonsa luonnosvaiheesta, eikä terveydensuojelulla ole niihin lisättävää.

Tarja Hartikainen
terveysinsinööri, FT
terveydensuojelun esimies

Hanna Juhe
terveystarkastaja

Tampereen kaupunki

kirjaamo@tampere.fi

Päiväys/Datum

15.02.2021

Dnro/Dnr

TRAFI/114522/04.04.05.00/2018

Viite/Referens

Lausuntopyyntöne 14.1.2021,
TRE:863/10.02.03/2018

Liikenne- ja viestintäviraston lausunto koskien Tampereen kantakaupungin vaiheyleiskaavaa - valtuustokausi 2017-2021 yk049

Tampereen kaupungin kaupunkiympäristön suunnittelu on pyytänyt lausuntoa Liikenne- ja viestintävirasto Traficomilta koskien Tampereen kantakaupungin vaiheyleiskaavaa, valtuustokausi 2017-2021 yk049.

Traficom kiittää mahdollisuudesta lausua kaavaehdotuksesta ja toteaa, että kaava tukee hyvin kestävien liikkumismuotojen kulkutapaosuuksien kasvattamistavoitteita. Kaava huomioi joukkoliikennejärjestelmän kokonaisuutena ja tukee pyöräliikenteen kehittämistä kannatettavalla tavalla. Kaavassa on esitetty tuoreeseen selvitykseen perustuen pyöräliikenteen tavoiteverkko.

Valtio ja Tampereen seutu ovat lokakuussa 2020 allekirjoitetussa MAL-sopimuksessa sopineet, että sopimusosapuolet pyrkivät pitkäjänteisesti kehittämään seudun lähijunaliikenteen toimivuutta ja houkuttelevuutta. Kaavaehdotuksessa on esitetty lähijuna-asemia kaavamerkinnöin "Uusi henkilöliikenteen asema", "Ohjeellinen lähijuna-asema" sekä "Tutkittava ohjeellinen lähijuna asema". Traficom toteaa, että kaavamerkintöihin ei tulisi sisällyttää asemia, jotka eivät perustu riittäviin selvityksiin tai jotka ovat aiemmissa selvityksissä osoittautuneet ratateknisesti toteuttamiskelvottomiksi. Asemien toteutettavuus tulee selvittää tarkemmin jatkosuunnittelussa. Traficom toteaa lisäksi, että seudulla on parhaillaan meneillään lähijunaselvitys, mikä tuottaa tulevaisuuden kannalta keskeistä tietoa seudun yhteisestä tahtotilasta lähijunaliikenteen kehittämisen suhteen. Tämä tulisi huomioida kaavan jatkovalmistelussa.

Yleiskaavaa varten on selvitetty osana Tampereen seudullisen raitiotien yleissuunnitelmaa (WSP Finland Oy ja Ramboll Finland Oy) raitiotiejärjestelmän laajentamismahdollisuuksia Vuoreksen suuntaan. Raitiotielinjaus Rantaperkiöstä Vuorekseen osoitetaan yleiskaavaan ohjeellisena varauksena. Traficom toteaa, että kaavassa tulisi esittää tarkempia käyttäjäpotentiaaliin ja taloudelliseen kannattavuuteen liittyviä selvityksiä ja perusteita ohjeellisellekin varaukselle, ottaen huomioon että kyseinen raitiotielinjaus ja Vuoreksen alue ei sijoitu "kaupunkistrategian kasvun ja elinvoiman vyöhykkeelle" eikä se ole siten kaupungin kasvun (asumisen ja työpaikkojen) tai kestävien kulkutapojen kehittämisen kohde. Kaavaselostuksessa on myös tuotu esiin, että alueen rakentumiseen vaikuttavat ratkaisut sijoittuvat vasta 2040 jälkeen.

Kaavassa on esitetty joukkoliikenteen vaihtoterminaalien sijoituspaikat sekä vaihtopysäkkipaikat, joissa on varattava riittävät tilavaraukset liityntäpysäköinnille.

Keskusta-Tays ratikkalinjaus on merkitty pidemmälle Koilliskeskuksen suuntaan "Kaupunkirakenteen kannalta merkittäväksi liikenteen kokoojakaduksi ja joukkoliikenteen laatukäytäväksi". Kaavaehdotuksessa on merkattu vaihtoterminaali Linnainmaan kohdalla.

Traficom toteaa, että kyseiselle joukkoliikenteen laatukäytävälle ei ole merkattu kaavamerkinnoin vaihtopysäkkejä. Kaavaselostuksessa olevassa kuvauksessa on kuitenkin tuotu esiin, että Taysin alueelle tulee väliaikainen vaihtoterminaali raitiotien rakentamisen ensimmäisen vaiheen jälkeen. Tämän esiin tuomista kaavamerkinnoista tulisi harkita.

Asta Tuominen
Verkostojohtaja

Taina Saarinen
Joukkoliikenneasiantuntija

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti. Liikenne- ja viestintävirasto (Traficom) 15.2.2021. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa sähköisiä allekirjoituksia tukevalla lukijaohjelmalla tai Traficom:n kirjaamosta.

Tampereen kaupunki
Kirjaamo

kirjaamo@tampere.fi

Viite: lausuntopyyntö 14.1.2021 (TRE:863/10.02.03/2018)

Lausunto Kantakaupungin vaiheyleiskaavan 2017-2021 kaavaehdotuksesta (yk049)

Väylävirasto on tutustunut yleiskaavaehdotukseen ja antaa lausuntonsa rautateiden näkökulmasta.

Yleiskaavan suunnittelualue käsittää Tampereen kantakaupungin alueen rajautuen pohjoisessa Näsijärveen ja Valtatiehen 9 sekä muilta osin naapurikuntien rajoihin. Suunnittelualueelle sijoittuu Tampere – Riihimäki, Tampere – Orivesi, Tampere – Seinäjoki ja Lielähti – Kokemäki -rataosat sekä Tampereen henkilö- ja tavararatapihat. Tampereen kaupunki laatii kaupunkistrategian mukaisesti kantakaupunkia koskevaa valtuustokausittain päivittyvää yleiskaavaa. Kaupunkistrategian linjaukset etenkin urbaanista ja kestävästi kasvavasta kaupungista ovat yleiskaavatyön kannalta keskeisiä. Tavoitteena on, että vuonna 2030 kaupungin tulisi olla 300 000 asukkaan viihtyisä ja elävä kaupunki, hiilineutraali sekä älykkään ja kestävä liikenteen ja kaupunkikehityksen edelläkävijä. Yleiskaavan keskeinen tavoite on kasvutavoitteen turvaaminen siten, että kaupunkiympäristön laatu ja toiminnallisuus säilyvät. Kasvun suunnista korostuvat aluekeskukset ja joukkoliikenteen vyöhykkeet.

Väylävirasto on antanut 18.3.2020 lausunnon yleiskaavaluonnoksesta. Lausunnossa on huomautettu kaavaluonnoksessa osoitettujen uusien lähijuna-asemien merkinnöistä sekä kaavakartalta puuttuneesta vesiväylästä. Yleiskaavaehdotuksen kaavakartalle on täydennetty puuttunut vesiväylä. Sen sijaan uusien lähijuna-asemien osalta kaavaehdotuksen ratkaisut eivät kaikilta osin vastaa Väyläviraston lausunnossaan esittämiä näkemyksiä.

Uudet lähijuna-asemat

Yleiskaavaluonnokseen nähden yleiskaavaehdotukseen on sisällytetty uusi lähijuna-asemia koskeva merkintä "Tutkittava ohjeellinen lähijuna-asema". Merkinnän määräykseksi on annettu: *"Lähijunaliikenteen asema, jonka ratatekninen, liikenteellinen ja taloudellinen toteuttamiskelpoisuus tulee tutkia osana seudullista*

12.2.2021

lähijunajärjestelmää". Kyseisellä merkinnällä on osoitettu yleiskaavan suunnittelualueelle sijoittuvat Kalkunvuoren, Mediapoliksen/Tohlopin, Santalahden ja Vuohenojan lähijuna-asetat sekä suunnittelualan ulkopuolelle sijoittuvat Amurin ja Ranta-Tampellan lähijuna-asetat.

Väylävirasto on luonnosvaiheen lausunnossaan tuonut esiin, ettei yleiskaavassa tulisi osoittaa sellaisia lähijuna-asetat, jotka ovat asetat koskevissa selvityksissä osoittautuneet ratateknisesti toteuttamiskelvottomiksi. Tällaisia yleiskaavaehdotuksessa osoitettuja lähijuna-asetat ovat Kalkunvuoren, Mediapoliksen/Tohlopin, Ranta-Tampellan, Amurin ja Vuohenojan asetat. Väylävirasto toistaa näkemyksensä, että laaditut selvitykset eivät tue kyseisten lähijuna-asettien merkitsemistä yleiskaavaan. Lisäksi kaavaehdotukseen on lisätty Santalahden lähijuna-asema, joka ei ole sisällynyt yleiskaavatyön yhteydessä tehtyyn uusiin lähijuna-asetat käsitelleeseen selvitykseen, eikä sen ratateknisestä ja liikenteellisestä toteutettavuudesta ole toistaiseksi laadittu riittäviä selvityksiä. Tampereen kaupungin aiemmin laatimassa Tampere – Lielähti - radan 3. ja 4. raidetta koskevassa selvityksessä on Santalahden lähijuna-asema todettu haastavaksi mm. käytettävissä olevan tilan kannalta. Näin ollen myöskään Santalahden lähijuna-asetan yleiskaavassa osoittamisen tueksi ei ole riittäviä selvityksiä.

Väylävirasto muistuttaa lisäksi, että kaavaehdotuksessa merkinnöillä "Uusi henkilöliikenteen asema" ja "Ohjeellinen lähijuna-asema" osoitettujen Hiedanrannan, Rantaperkiön, Lakalaivan ja Hankkion lähijuna-asettien toteutettavuuteen liittyy myös vielä epävarmuuksia. Näiden asettien toteutettavuutta on tarpeen tutkia tarkemmin lähijunaliikenteen jatkosuunnittelun yhteydessä.

Lähijunaliikenteen jatkosuunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota rataverkon kapasiteetin riittävyyteen. Väyläviraston ylläpitämän valtion rataverkon raiteet ovat pääasiassa sekaliikenne-asetat, joilla kulkee tiheästi pysähtyvän paikallisjunaliikenteen lisäksi nopeaa ja harvoin pysähtyvää kaukojunaliikennettä sekä muuta junaliikennettä hitaammin kulkevaa raskasta tavarajunaliikennettä. Samoilla raiteilla kulkeva erinopeuksinen junaliikenne vähentää käytettävissä olevan ratakapasiteetin määrän. Väylävirasto muistuttaa, että Tampereen seudun lähijunaliikenteen kehittämisessä tulee huomioida myös kaukojunaliikenteen sekä tavaraliikenteen kehittämismahdollisuudet eikä käytettävissä olevaa ratakapasiteettia voida varata vain lähijunaliikenteen kehittämiseen.

Väylävirastolla ei ole muuta huomautettavaa kaavahankkeesta. Maanteiden osalta lausunnon antaa toimivaltainen ELY-keskus.

Tämä asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu.

12.2.2021

Väylävirastossa asian on ratkaissut osastonjohtaja Jaakko Knuutila ja esitellyt asiantuntija, maankäyttö Ville Vuokko.

Jakelu Tampereen kaupunki

Tiedoksi Veli-Matti Hirvonen
Heikki Virtanen
Ville Kandell, Ramboll CM Oy
Jouni Juuti
Eero Virtanen
Erika Helin
Aimo Huhdanmäki
Terhi Haapaniemi
Mikko Heiskanen
Kirsti Lopenen
Jani von Zansen, Liikenne- ja viestintäministeriö
Leena Sirkjärvi, Liikenne- ja viestintäministeriö
Pirkanmaan ELY-keskus, L-vastuualue
Pirkanmaan ELY-keskus, Y-vastuualue

Ote: Maakuntahallitus 15.02.2021 § 22 Lausunto Tampereen Kantakaupungin vaiheyleiskaavan 2017-2021 (yk049 / TRE:863/10.02.03/2018) ehdotuksesta

22 § Lausunto Tampereen Kantakaupungin vaiheyleiskaavan 2017-2021 (yk049 / TRE:863/10.02.03/2018) ehdotuksesta	1
- Ote Pirkanmaan maakuntakaavasta 2040 (MKV 27.3.2017), LP Tampere, Kantakaupungin vaiheyleiskaava - valtuustokausi 2017-2021 yk049	9
- Kartta 1, yhdyskuntarakenne, LP Tampere, Kantakaupungin vaiheyleiskaava - valtuustokausi 2017-2021 yk049	10
- Kartta 2, Viherympäristö ja vapaa-ajanpalvelut, LP Tampere, Kantakaupungin vaiheyleiskaava - valtuustokausi 2017-2021 yk049	14
- Kartta 3, kulttuuriperintö, LP Tampere, Kantakaupungin vaiheyleiskaava - valtuustokausi 2017-2021 yk049	18
- Kartta 4, Kestävä vesitalous, ympäristöterveys ja yhdyskuntatekninen huolto, LP Tampere, Kantakaupungin vaiheyleiskaava - valtuustokausi 2017-2021 yk049	22

22 §

LAUSUNTO TAMPEREEN KANTAKAUPUNGIN VAIHEYLEISKAAVAN 2017-2021
(YK049 / TRE:863/10.02.03/2018) EHDOTUKSESTA

Tampereen kaupunki on lähettänyt 14.1.2021 Pirkanmaan liittoon saapuneella sähköpostilla tiedoksiannon Tampereen kantakaupungin vaiheyleiskaavan 2017-2021 kaavaehdotuksen nähtävillä olosta. Kaavaehdotusta koskevat lausunnot on pyydetty toimittamaan 15.2.2021 mennessä Tampereen kaupungin kirjaamoon. Pirkanmaan liiton lausunto on sovittu lähetettäväksi Pirkanmaan maakuntahallituksen 15.2.2021 kokouskäsittelyn ja pöytäkirjan valmistumisen jälkeen.

Lähtökohdat

Yleiskaavatyö koskee Tampereen eteläistä, kantakaupungiksi kutsuttua aluetta, jolle sijoittuu valtaosa nykyisistä asukkaista ja tulevasta kasvusta. Yleiskaava-alueen asukasmäärä (9/2020) oli noin 236.000 asukasta ja kokonaisala on 169 km².

Tampereen kaupunkistrategiaa konkretisoidaan maankäytön suunnittelun osalta valtuustokausittain päivitettävässä Tampereen kantakaupungin yleiskaavassa. Edellisen valtuustokauden kantakaupungin yleiskaava hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 15.5.2017 ja se on saanut lainvoiman 20.1.2020. Tampereen kantakaupungin yleiskaavan 2040 on katsottu olevan pääosin ajantasainen ja se voidaan jättää suurelta osin voimaan. Käytännössä nyt laadittavalla yleiskaavalla varmistetaan, että kaupunkistrategian tavoitteet ovat ajantasaisen yleiskaavan pohjalta toteutettavissa.

Yleiskaavaan tehtävät tarkistukset laaditaan MRL 35 § mukaisena vaihekaavana. Vaihekaavan nimi on "Kantakaupungin vaiheyleiskaava -valtuustokausi 2017-2021". Valtuustokauden 2017-2021 yleiskaava on kohdistettu koskemaan merkintöjä ja määräyksiä, jotka koskevat kaupungin strategiatavoitteiden toteuttamista yleiskaavassa tai huomioivat merkittäviä suunnittelutilanteen muutoksia ja kaavan luonnosvaiheessa saatua uutta tietoa sisältävää palautetta.

Tavoitteet

Valtuustokauden yleiskaavatyössä lähtökohtana on Tampereen strategia "Tampere - Sinulle paras", jonka "Urbaani ja kestävästi kasvava" -teema ohjaa keskeisesti yleiskaavatyötä. Strategian tavoitteita vuodelle 2030 ovat 300 000 asukkaan viihtyisä ja elävä kaupunki, hiilineutraalius sekä toimiminen älykkään ja kestävä liikenteen ja kaupunkikehityksen edelläkävijänä. Strategian keskeinen tavoite yhdyskuntarakenteessa huomioitavaksi on kasvutavoitteen turvaaminen siten, että kaupunkiympäristön laatu ja toiminallisuus säilyvät. Kasvun suunnista korostuvat aluekeskukset ja joukkoliikenteen vyöhykkeet.

Aikataulu

Yleiskaavoituksen työohjelma 2017-2021 on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 18.12.2017. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma asetettiin nähtävillä keväällä 2018. Yleiskaava luonnos ja valmisteluaineisto oli nähtävillä 13.2.-22.3.2020. Valmisteluaineistosta saatiin 19 lausuntoa ja 22 mielipidettä. Kaavaehdotus on parhaillaan nähtävillä 14.1. - 15.2.2021. Tavoitteena on, että kaupunginvaltuusto hyväksyy vaiheyleiskaavan keväällä 2021.

Selvitysaineisto

Yleiskaavatyön rinnalla kaavan ajantasaisuuden ja päivystarpeen arvioimiseksi on kehitetty Tampereen yhdyskuntarakenteen seurantatietoa, johon pohjautuen on laadittu neljä tilannekuvaa keskeisistä kaupunkikehityksen ja -rakenteen teemoista (maapinta-alan käyttö-, väestönmuutos-, palvelujen monipuolisuus- ja ilmastovaikutukset -tilannekuvat). Lisäksi yhdyskuntarakenteen ilmastovaikutusten

arviointia varten on kehitetty paikkatietopohjainen laskentamalli nykyisen ja erilaisten kasvuskenaarioiden päästöistä. Tämän työkalun avulla on arvioitu yleiskaavan yhdyskuntarakenteen päästövaikutuksia. Yleiskaavan ehdotusvaiheessa on tarkennettu joidenkin selvitysten avulla lähtötietoja yleiskaavassa tehtäville ratkaisuille, mm. leirintäaluevarausten suhteen. Liikennejärjestelmäyksikössä on valmistunut pyöräliikenteen tavoiteverkko ja ympäristönsuojelussa selvitys Tampereen kantakaupungin hiljaisista virkistysalueista.

Osallistumismenetelmät

Koronapandemian takia kaavatyötä koskevaa Twitter-viestintää on lisätty. Kaavaehdotuksesta on laadittu esittelyvideo yleiskaavan nettisivuille ja ehdotusvaiheen asukastilaisuus on järjestetty etäpahtumana.

Vaiheyleiskaavan keskeinen sisältö

- Yleiskaavatyössä on keskitytty hiilineutraalisuustavoitteeseen hankkimalla tietoa hiilineutraalisuuden ja yhdyskuntarakenteen välisestä kytköksestä.
- Tampere huomioi yleiskaavassa tavoitteet kestävästä yhdyskuntarakenteesta osoittamalla kaupunkiseudun MAL-sopimuksessa 2020-2023 määritellyn Kestävä ja vähähiilinen yhdyskuntarakenne ja liikennejärjestelmä -sopimuskohtaan "Joukkoliikennejärjestelmän kohdealueet" vaiheyleiskaavassa "Kaupunkistrategian kasvun ja elinvoiman vyöhyke"-merkinnällä. Kasvua ja kehittämistä ohjataan yhdyskuntarakenteen keskeisiin osiin ja kestävien kulkumuotojen edistämisen kannalta hyvillä sijainneilla. Maankäyttöä kehitetään siten, että raitiotiehen, lähijunaan ja muuhun tehokkaaseen joukkoliikenteeseen tukeutuvalle liikkumiselle luodaan edellytyksiä.
- Yleiskaavaratkaisussa on aikaisempaa vahvempi painotus joukkoliikenteen kehittämiseksi. Kaavassa osoitetaan 10 uutta mahdollista lähijunaseisaketta aikaisemmassa yleiskaavassa osoitettujen asemanseutujen lisäksi. Raitiotien osalta esitetään raitiotien 1. ja 2. vaihe, jatkolinjat Pirkkalaan ja Koilliskeskukseen sekä ohjeellisia linjoja Vuorekseen sekä seudulliset jatkolinjat Ylöjärvelle ja Lamminrahkaan. Raideliikenteen lisäksi on tärkeää osoittaa kehittämistavoite myös nykyiselle busseihin perustuvalle joukkoliikenteelle, joka on jatkossakin joukkoliikenneväline merkittävässä osassa kaupunkia. Tätä tarkoitusta varten jäävät voimaan kantakaupungin yleiskaavassa 2040 osoitetut, merkittäville kokoojakaduille sijoittuvat joukkoliikenteen laatukäytävät, joita voidaan kehittää nopealla aikataululla ja paikallisesti päättämällä.
- Kestävää liikkumista vahvistetaan myös laajentamalla yleiskaavassa esitettävää pyöräilyn tavoiteverkkoa.
- Yleiskaavassa on täsmennetty tavoitteita viheralueverkoston turvaamiseksi ja kehittämiseksi. Kaavassa esitettyä viher- ja virkistysalueverkostokokonaisuutta koskevia määräyksiä on tarkistettu siten, että varmistetaan yhtenäisyyden ja alueiden arvojen säilyminen. Vaikka kaupungin kasvu toteutuu pääosin uudistamalla jo rakennettuja alueita, käyttäjämäärän kasvu viher- ja virkistysalueilla lisää entisestään niihin kohdistuvaa käyttöä ja kulumista. Tästä syystä olemassa olevista viheralueista on huolehdittava riittävien virkistysmahdollisuuksien ja luonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi.
- Yleiskaavaan on tehty lisäksi teknisiä ja päivittyneen suunnittelutilanteen mukaisia kaavamerkintöjen ja -määräysten tarkistuksia.

Luonnosvaiheen jälkeen tehtyjä muutoksia yleiskaavasunnitelmaan

Valtuustokauden 2017-2021 vaiheyleiskaavaehdotus on kohdistettu koskemaan merkintöjä ja määräyksiä, jotka koskevat kaupungin strategiatavoitteiden toteuttamista yleiskaavassa tai huomioivat merkittäviä suunnittelutilanteen

muutoksia ja kaavan luonnosvaiheessa saatua uutta tietoa sisältävää palautetta. Muilta osin jää voimaan Tampereen kantakaupungin yleiskaava 2040.

Vaiheyleiskaavakartoilla (kartat 1-4) esitetään ainoastaan teemoihin kuuluvat uudet ja kumoutuvat merkinnät. Kantakaupungin yleiskaavakokonaisuutta tulee tarkastella ajantasaisesta yleiskaavayhdistelmästä, jossa esitetään kaikki voimassa olevat merkinnät. Yleiskaavan ajantasaisuutta arvioitaessa on tehty joitakin täydennyksiä ja muutoksia voimaan jäävien kaavamääräysten merkintöjen kuvauksiin.

Yleiskaavaehdotuksesta on poistettu yhdyskuntalautakunnan päätöksen (YLA 22.12.2020 § 350) mukaisesti kaavaluonnoksessa esitetty erillinen joukkoliikennepainotteisen kadun merkintä sekä tarkennettu korkeaan rakentamiseen liittyvän kaavamääräyksen merkinnän kuvausta lähiympäristön laadun ohjauksen osalta. Bussipohjaisen joukkoliikenteen kehittämisen osalta jää voimaan Kantakaupungin yleiskaavan 2040 merkintä "kaupunkirakenteen kannalta merkittävä liikenteen kokoojakatu ja joukkoliikenteen laatukäytävä", joka mahdollistaa edelleen joukkoliikenteen olosuhteiden kehittämisen rajatuilla keskeisillä katujaksoilla. Kyseinen kaavamerkintä on vaihekaavassa osoitettu kokonaisuutena myös Hatanpään valtatie pohjoisosaan, jota koskeva selvitysalue liitettiin yleiskaava-alueeseen keskustan strategisesta osayleiskaavasta.

Vaiikutusten arviointi

Vaiheyleiskaavan ja voimassa olevan yleiskaavan vaikutusarviointi on kokonaisuus ja jossa päähuomio liittyy yleiskaavaratkaisujen yhdyskuntarakenteellisiin kokonaisvaikutuksiin. Vaiheyleiskaavan vaikutuksia on arvioitu niiltä osin, kun kaavassa tarkistetaan voimassa olevan Kantakaupungin yleiskaava 2040 ratkaisuja. Kaavaselostuksessa todetaan, että vaiheyleiskaavan tarkistukset edistävät kestävä kehityksen toteutumista ja huomioivat Tampereen kaupunkistrategian. Kaavaa laadittaessa on otettu huomioon MRL 35 § mukaiset yleiskaavan sisältövaatimukset:

Suunnittelujohtaja Rissanen, maakunta-arkkitehti Djupsjöbacka, suunnittelija Piesanen, suunnitteluinsinööri Havola:

Maakuntakaava

Pirkanmaan maakuntavaltuusto hyväksyi Pirkanmaan maakuntakaavan 2040 kokouksessaan 27.3.2017. Maakuntakaava tuli voimaan kuulutuksella 8.6.2017. Korkein hallinto-oikeus on käsitellyt hyväksymispäätöstä sekä sitä koskenutta Hämeenlinnan hallinto-oikeuden ratkaisua koskeneet valitukset ja 24.4.2019 antamallaan päätöksellä pitänyt Pirkanmaan maakuntakaavan 2040 voimassa sellaisena, kuin siitä maakuntavaltuustossa päätettiin.

Tampereen kantakaupungin yleiskaava-alueelle osoitetut maakuntakaavan kaikki kaavamerkinnät ja -määräykset avautuvat aluekohtaisesti Pirkanmaan liiton karttapalvelussa: <https://kartta.pirkanmaa.fi>

Maakuntakaavamääräykset ovat myös kokonaisuudessaan luettavissa nettisivulta: <https://maakuntakaava2040.pirkanmaa.fi/hyvaksyminen>

Pirkanmaan liiton antamat aiemmat lausunnot

Aloitusvaiheen lausunto

Osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta 14.5.2018 antamassaan lausunnossa Pirkanmaan liitto katsoi, että Tampereen kantakaupungin yleiskaavan tavoitteet ovat linjassa Pirkanmaan maakuntakaavan sisältötavoitteiden ja

suunnitteluratkaisujen kanssa. Tärkeänä nähtiin, että maakuntakaavan ratkaisut ja niihin liittyvien kaavamääräysten sisältö välittyvät myös yleiskaava-alueen yksityiskohtaisempaan maankäytönsuunnitteluun. Lisäksi korostettiin maakuntakaavan strategisten kehittämisperiaattemerkintöjen merkitystä, sekä naapurikuntien kanssa tehtävän yhteistyön tärkeyttä. Tampereen vahvan raideliikenteen terminaaliroolin ja hyvien valtakunnallisten raideyhteyksien vahvistamisessa sekä lähiliikenteen kehittämisessä tulee yleiskaavatyössä ottaa huomioon maakuntakaavassa osoitetut asemanseutuihin sekä pääraataan liittyvät merkinnät.

Luonnosvaiheen lausunto ja vastineet

Pirkanmaan liitto antoi yleiskaavaluonnoksesta 23.3.2020 lausunnon, jossa katsottiin, että liiton lausunnossa keväällä 2018 antamat evästyksiset Tampereen kantakaupungin yleiskaavan laadinnalle on huomioitu yleiskaavasunnittelussa hyvin; erityisesti lähijunaliikenteen edistämiseen liittyvät tavoitteet näkyvät yleiskaavasunnitelmassa. Huomioon tulisi kuitenkin ottaa ohjeellisiin lähijunaseisakkeisiin liittyvät, kuntarajan ulkopuolelle ulottuvat vaikutukset. Yhteistyö naapurikuntien kanssa joukkoliikenneyhteyksien kehittämis- ja suunnittelutyössä kuntien nähtiin tärkeäksi.

Pirkanmaan liitto korosti edelleen, että on tärkeää varmistaa ajantasaisen maakuntakaavan määräysten sisällön välittyminen myös yksityiskohtaisempaan maankäytönsuunnitteluun.

Yleiskaavakartoista Pirkanmaan liitto antoi mm. seuraavia kommentteja:

Kartta 1 - Yhdyskuntarakenne:

- "Kokonaisuunnitelman tarvealue" -merkintään liittyen olisi hyvä hyödyntää maankäyttö- ja rakennuslain mukaista kaavoitusprosessia (osayleiskaavan laadintaa).
- Uudet ohjeelliset lähijunapysäkit nostavat esiin tarpeen tarkastella asiaa yhteistyössä naapurikuntien kanssa. Vaikutusten arvioinnissa tulee lähijunaliikenteen osalta kiinnittää huomiota kuntarajan ulkopuolelle ulottuviin vaikutuksiin. Kaavan taustaselvitysten perusteella osa esitetyistä lähijunaseisakkeista ei ole ratateknisesti toteutettavissa. Seisakkeiden esittämistä tai niiden vaiheittaisen toteuttamisen analysoimista tulisi pohtia.

Kartta 2 - Viherympäristö ja vapaa-ajan palvelut:

- Maakuntakaavasta poiketen ranta-alueen ekologinen yhteys katkeaa Varalan urheiluopiston kohdalla, jonka osalta yleiskaavaluonnoksessa reitti kiertää Varalan pohjoispuolelta.
- Maakuntakaavassa on osoitettu arvokkaat moreenimuodostumat sekä arvokkaat tuuli- ja rantakerrostumat, joiden merkitseminen myös yleiskaavakartalle on perusteltua. Maakuntakaavan ge-merkintään sisältyvien määräysten huomioon ottaminen tulisi näkyä myös osayleiskaavamääräysten laadinnassa.
- Yleiskaavassa on tärkeää osoittaa myös paikallisesti arvokkaat geologiset muodostumat.

Kartta 3 - Kulttuuriperintö:

- RKY 2009 -kohteiden yleiskaavamääräykseen on tehty tarpeellinen täydennys ja maakunnallisesti arvokkaiden rakennettujen kulttuuriympäristöjen rajaukset on tarkistettu maakuntakaavan mukaisiksi.
- Kansallisen kaupunkipuiston kaavamääräyksen sisältöä tulee miettiä, jotta yleiskaavan ja sen merkintöjen tehtävä maankäyttöä ohjaavana suunnitteluvälineenä pysyisi selkeänä.

Tampereen kaupungin vastineissa todettiin mm. seuraavaa:

- *"Kokonaissuunnittelu ei korvaa MRL:n mukaisia kaavaprosesseja, mutta parantaa kaikkien osapuolien ymmärrystä uudistuvan kaupunkirakenteen muutosprosessista. Kokonaissuunnittelun tarvealue -merkinnät sijoittuvat lähes yksinomaan alueille, joilla yksityisellä hankekehityksellä on merkittävä rooli täydentyvän ja uudistuvan yhdyskuntarakenteen toteuttamisessa. Yleiskaava on keskeinen ja oikea-aikainen väline osoittaa yksityisille hankekehittäjille kaupungin tavoitteet kaupunkirakenteesta ja syntyvän lähiympäristön laadusta.*
- *Kaupungin tahtotila lähijunaliikenteen edistämiseksi näkyy yleiskaavassa osoittamalla kaikki tutkitut mahdolliset lähijuna-asemavaihtoehdot jatkosuunnittelun pohjaksi. Jatkosuunnittelutarve tulee huomioiksi, kun Tampereen kaupunkiseudun kuntayhtymä laatii vuonna 2021 selvityksen lähijunaliikenteen tulevaisuuden kehittämistarpeista. Selvitystyössä arvioidaan lähi- ja taajamajunaliikenteen roolia seudun maankäytön kehittämisessä ja joukkoliikennejärjestelmässä huomioiden valtakunnallisessa liikennejärjestelmäsuunnitelmassa asetettavat tavoitteet ja linjaukset kaupunkiseutujen liikennejärjestelmän kehittämiseksi.*
- *Ratateknisesti toteuttamiskelvottomat asemat osoitetaan yleiskaavaehdotuksessa "Tutkittaviksi ohjeellisiksi lähijuna-asemiksi".*
- *Ohjeellisen virkistysyhteyden sijaintia on tarkistettu vireillä olevan Varalan asemakaavamuutoksen yhteydessä tehtyjen liikenteellisten tarkastelujen perusteella. Kaavaehdotukseen lisätään ohjeellinen ekologinen yhteysmerkintä Pyynikin luonnonsuojelualueelta rannan suuntaisesti Varalan tontin kautta Tahmelan keskuspuistonverkoston alueelle.*
- *Yleiskaavan merkintä, geologisesti arvokas harjualue (ge-2) Pyynikillä, sisältää maakuntakaavassa osoitetun Pyynikin rantakerrostuma-alueen (maakuntakaavan ge-3-merkintä). Merkinnän kuvausta täydennetään alueen arvojen osalta. Yleiskaavaehdotukseen lisätään paikallisesti arvokkaat geologiset muodostumat (kallioalueet: Hepovuori, Myllyvuori, Soukonvuori ja Väljäsuon kalliot ja harjualueet: Aakkulanharju ja Epilänharju). Yleiskaavan merkintä on informatiivinen merkintä, jonka mukaan arvokkaat kallio- ja harjualueet on huomioitava suunnittelussa. Suomessa arvokkaiden geologisten muodostumien suojelu perustuu pääasiassa luonnonsuojelulakiin ja maa-aineslakiin ja toteutuu niiden kautta. Maakuntakaavan selvityksessä on arvioitu, että valtakunnalliset ja maakunnalliset kohteet täyttävät maa-aineslain 3§ kriteerit.*
- *Kansallisen kaupunkipuiston merkintä osoitetaan yleiskaavassa informatiivisena merkintänä, kaavaehdotuksessa kansallisen kaupunkipuiston hakemuksen mukaisena aluerajauksena. Tampereen kaupungin tavoitteena on tehdä päätös kansallisen kaupunkipuiston hakemisesta vuoden 2020 aikana. Yleiskaava tarkistetaan kansallista kaupunkipuistoa koskevan määräyksen osalta ympäristöministeriön tehtyä päätöksensä Tampereen kansallisen kaupunkipuiston perustamisesta."*

Vastineissa ja yleiskaavasunnitelmaan tehdyissä tarkistuksissa voidaan katsoa riittävällä tavalla otetuksi huomioon Pirkanmaan liiton antama lausuntopalaute.

Pirkanmaan liiton huomiot vaiheyleiskaavaehdotuksen kartoista 1-4:

Yleistä:

- Kaavakarttamerkintöjen vertailu Kantakaupungin vaiheyleiskaavaehdotuksen, yleiskaavaluonnoksen ja lainvoimaisen yleiskaavan 2040 välillä on haastavaa. Myös kaavamerkintöjen

esitystavan muutokset (esim. pyöräilyreitit) voimassa olevaan kaavaan sekä luonnosvaiheeseen nähden heikentävät karttojen ymmärrettävyyttä.

- Merkintöjen helppolukuisuuteen olisi hyvä kiinnittää lisähuomiota, esim. lähijuna-asemien merkintöjen keskinäistä eroa voisi korostaa.

Kartta 1 - Yhdyskuntarakenne:

- Vaiheyleiskaavaehdotukseen on osoitettu vaihtoehtona Uusi leirintäalue -merkintä Härmälään. Seudullisen raitiotien yleissuunnitelman valmistumisen jälkeen on raitiotielinja osoitettu vaiheyleiskaavassa Härmälässä Nuolialantien kautta kulkevana. Raitiotien tehokkaan hyödyntämisen kannalta Härmälän vanha pientaloasutusalue on haasteellinen, ja Härmälän leirintäalue olisi miltei ainoita paikkoja uuden täydentävän rakenteen toteuttamiselle ratikkareitin varrelle. Tämän vuoksi Suomensaari ja Alasjärvi ovat suositeltavampia leirintäaluevaihtoehtoja.
- Ratikan jatkolinjauspäätösten myötä yleiskaavan luonnosvaiheessa esitetty Härmälän eteläisempi raitiotielinjaus on poistunut. Vaiheyleiskaavassa tulisi varmistaa Messu- ja urheilukeskuksen hyvä saavutettavuus myös joukkoliikennevälineillä. Erityisesti lasten ja nuorten harrastus- ja urheilutoiminnan kannalta tällä on myös seudullista merkitystä.
- Raitiotieverkon laajennuksen myötä Vuoreksen alue tulee myöhemmin kytkeytymään Tampereen Sarankulmaan ja Rautaharkko-Lakalaivan henkilöliikenteen asemaan. Mikäli raitiotien rakentamisen edellytyksenä on järjestelyratapihan siirto ja henkilöliikennettä palvelevan juna-aseman toteutuminen, sisältyy raitiotieverkon toteutukseen ajallista epävarmuutta.
- Paikalliskeskus-merkinnän ja Kaupunkistrategian kasvun ja elinvoiman vyöhykkeen poistaminen Vuoreksen alueelta eroaa maakuntakaavan tavoitetilasta, joka korostaa tiiviin kaupunkirakenteen muodostumista Vuoreksen puistokadun ympäristössä.
- Vaiheyleiskaavaehdotuksen kehittämisvyöhykkeen rajauksessa on sitouduttu suoraan MAL-sopimuksessa viitattuun "Joukkoliikennejärjestelmän kohdealueet"-rajaukseen, joka pohjautuu YKR 2017 -aineistoon. Kehittämisvyöhykettä osoitettaessa voitaisiin vahvemmin osoittaa myös tulevaisuuden strategista tahtotilaa, nykytilanteen tunnistamisen ohella.
- Pyöräiliikenteen alueelliset ja seudulliset ominaisuudet on tunnistettu yleiskaavatyössä ja reitistön laajentaminen edistää osaltaan ilmastokestävää liikkumista.

Kartta 2 - Viherympäristö ja vapaa-ajan palvelut:

- Yleiskaavaehdotukseen lisätty virkistysalueita koskeva yleismääräys tukee osaltaan luonnon monimuotoisuutta ja ekologisten yhteyksien turvaamista (Asemakaavoitettujen puistojen ja virkistysalueiden määrän säilyminen tulee turvata. Suunnittelussa tulee varmistaa alueiden kytkeytyminen keskuspuistoverkoston sekä säilyminen lähivirkistykseen soveltuvina, ääniympäristöltään miellyttävinä ja luonnon monimuotoisuutta tukevinä alueina.)
- Geologisesti arvokkaat alueet (ge): täydennetty paikalliset kohteet. Kaavamääräystä ei ole täydennetty, vaan se on sama kuin luonnoksessa. Maakuntakaavamerkintään liittyvän suojelumääräyksen ja siihen sisältyvä tavoite jo syntyneiden maisemavaurioiden korjaamiseen tulisi huomioida yleiskaavamääräyksessä.
- Keskuspuistoverkostokokonaisuutta pienentää Myllypuron alueelle osoitettu Selvitysalue-merkintä. Selvitysalueen tavoitteet olisi hyvä kirjata kaavamerkinnän kuvaukseen.
- Uusi kaavamerkintä "Kaupunkihiljaiset virkistys- ja luonnonsuojelualueet" korostaa ko. alueiden erityisluonnetta viherverkoston osana.

- Keskuspuistoverkostoa vahvistava uusi viheryhteys Atalasta Leinolaan tukee myös maakuntakaavan mukaisen virkistysalueverkoston toteutumista.
- Varalan etelärantaan lisätty ekologinen yhteys vastaa Pirkanmaan liiton esittämään yleiskaavasunnitelman täydennystarpeeseen.

Kartta 3 - Kulttuuriperintö:

- Yleiskaavaehdotuksen Maakunnallisesti arvokkaat rakennetut kulttuuriympäristöt -merkinnän määräys vastaa maakuntakaavan määräystä ja alueet maakuntakaavan aluerajauksia.

Kartta 4 - Kestävä vesitalous, ympäristöterveys ja yhdyskuntatekninen huolto:

- Maan vastaanotto ja -kierrätys -merkintä (E-mv) on osoitettu yleiskaavassa Myllypuron ja Ruskon alueille. Maakuntakaavan vastaavaa kehittämismerkintää (tkm /Juhansuo) Myllypuron alueella koskee myös erityismääräys (em13 / Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on varmistuttava siitä, etteivät Myllypuron (FI0345001) Natura-alueen valuma-alueella suoritettavat toimenpiteet yksin tai yhdessä muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa merkittävästi heikennä niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty Natura 2000 -verkostoon. Erityistä huomiota tulee kiinnittää vesitalouden ja veden laadun säilymiseen.) Tämä tulisi ottaa huomioon myös yleiskaavan Myllypuron E-mv -määräyksessä.
- Pohjavesialueen yleiskaavamääräyksestä puuttuu maakuntakaavan mukainen kirjaus vedenhankintakäytön turvaamisesta sekä vesienhoidon riskialueiksi todettujen pohjavesialueiden suunnittelusta, joilla tulee ottaa huomioon vesienhoitosuunnitelma, pohjaveden laatua ja antoisuutta uhkaavien riskien vähentämisen lisäksi.

Liitteet:

- Ote Pirkanmaan maakuntakaavasta 2040
- Tampereen Kantakaupungin vaiheyleiskaava, valtuustokausi 2017-2021, ehdotus 13.1.2021
  - kartta 1) Yhdyskuntarakenne
  - kartta 2) Viherympäristö ja vapaa-ajan palvelut
  - kartta 3) Kulttuuriperintö
  - kartta 4) Kestävä vesitalous, ympäristöterveys ja yhdyskuntatekninen huolto

Vaiheyleiskaavaehdotukseen voi tutustua sähköisenä versiona Tampereen kaupungin Oskari-karttapalvelussa osoitteessa

<https://kartat.tampere.fi/yk21vk1234>

Päätösesitys. Maakuntajohtaja Halme:

Maakuntahallitus päättää

esittää lausuntonaan Tampereen kaupungille Kantakaupungin vaiheyleiskaavan 2017-2021 ehdotuksesta seuraavaa:

Pirkanmaan liitto katsoo, että Tampereen Kantakaupungin yleiskaavatyöllä pyritään laadukkaasti vastaamaan ajassa tapahtuviin muutoksiin ja ilmiöihin. Vaiheyleiskaavan laadinnalla pystytään ratkaisemaan maankäytön ja liikenteen suunnitteluun liittyvät keskeiset päivitystarpeet, ja siten toteutetaan Tampereen kaupungin tahtotilaa ja tavoitteita laadukkaasti ja kestävästi elinympäristön luomiseksi. Asukkaiden ja luonnonympäristön huomioiminen, hallitun ja kestävästi

yhdyskuntarakenteen ja liikkumisen toteutuminen sekä ilmastovaikutusten huomioon ottaminen ovat olleet yleiskaavasunnittelun tärkeinä lähtökohtina.

Pirkanmaan liiton keväällä 2020 antama lausuntopalaute kaavaluonnoksesta voidaan katsoa otetuksi pääosin riittävällä tavalla huomioon lausuntovastineita ja vaiheyleiskaavaehdotusta laadittaessa. Lähijunaliikenteen kehittämistarpeisiin pyritään vastaamaan vuonna 2021 laadittavalla selvityksellä, jossa arvioidaan lähijuna- ja taajamajunaliikenteen seudullista roolia. Lisäksi yleiskaavaehdotukseen on kehitetty eri lähijuna-asemien merkintätapoja, lisätty ekologinen yhteysmerkintä Tahmelan keskuspuistoverkoston alueelle sekä täydennetty arvokkaisiin geologisiin muodostumiin liittyviä kaavamerkintöjä ja määräyksiä. Kansallisen kaupunkipuiston määräyksiä osalta yleiskaavaa tullaan tarkistamaan ympäristöministeriön tehtyä päätöksensä kaupunkipuiston perustamisesta.

Vaiheyleiskaavan kartoilla osoitetaan kaupungin strategisten tavoitteiden toteuttamistapa. Pirkanmaan liitto esittää, että kaavasunnittelussa otetaan huomioon tämän lausunnon selosteosassa esitetyt vaiheyleiskaavakarttoihin liittyvät kommentit.

Pirkanmaan liitto puoltaa Tampereen Kantakaupungin vaiheyleiskaavan 2017-2021 hyväksymistä edellä esitetyn ohjeistuksen.

Päätös. Päätösesitys hyväksyttiin.

Lisätietoja: Suunnittelujohtaja Ruut-Maaria Rissanen p. 044 422 2264
ruut-maaria.rissanen@pirkanmaa.fi

18.2.2021

Tampereen kaupunki, kirjaamo
PL 487
33101 Tampere
kirjaamo@tampere.fi

Kantakaupungin vaiheyleiskaava – valtuustokausi 2017-2021 yk049 (TRE:863/10.02.03/201)

Liikenne- ja viestintäministeriön lausunto Tampereen kantakaupungin vaiheyleiskaavasta

Liikenne- ja viestintäministeriö kiittää mahdollisuudesta lausua Tampereen kantakaupungin vaiheyleiskaavasta. Ministeriö pitää hyvänä, että kaavan tavoitteena on viihtyisä ja elävä kaupunki sekä hiilineutraali, älykäs ja kestävä liikenne ja kaupunkikehitys. Yhtenä keskeisimpänä yhteiskunnan tämän aikakauden haasteena on ilmastonmuutos ja siihen vastaaminen. Kaupungeilla on merkittävä rooli parantaa yhdyskuntarakenteen kestävyyttä kaavoituksen keinoin.

Tampereen yleiskaavaluonnoksessa kaupunkiseudun yhdyskuntarakenne on nojaamassa entistä voimakkaammin raideliikenteeseen. Liikenne- ja viestintäministeriö kannattaa kestävän liikkumisen edellytysten parantamista ja varautumista tulevaisuuden liikkumistarpeisiin. Tampereen yleiskaavan luonnoksessa ollaan varautumassa sekä raitiotien laajennukseen sekä lähijunaliikenteen merkittävään kehittämiseen.

Lähijunaliikenteen uudet seisakkeet ja raitiotieverkoston laajentaminen edellyttävät merkittävää käyttäjäpotentiaalia. Etelä-Suomen taajamajunaliikenteessä tehtiin ennen koronaa noin 7,7 miljoonaa matkaa vuodessa. Liikenne- ja viestintäministeriö pitääkin tärkeänä, että yleiskaavassa tehtävät varaukset mm. lähijunaliikenteen uusien seisakkeiden osalta perustuvat todellisiin kasvuennusteisiin ja lisäksi jo kaavoitusvaiheessa on huomioitava varausten toteutettavuus. Kaupunkiseudun kasvu ei voi tapahtua samanaikaisesti kaikkialla, joten liikennejärjestelmän ja maankäytön yhtäaikaisen kehittämisen merkitys ja kehittämistoimien toteutusjärjestys korostuvat kaavan toimeenpanossa. Käyttäjäpotentiaali ei kuitenkaan yksistään varmista raideliikenteen kysyntää, vaan käytön tasoon vaikuttavat oleellisesti myös mm. liikennöinnin palvelutaso, aikataulut sekä muiden liikkumismuotojen ja matkaketjujen houkuttelevuus.

Ratalain mukaisesti rautatiet on suunniteltava, rakennetta ja pidettävä kunnossa rautateiden merkitys huomioiden siten, että rautatiet ovat liikenteellisesti ja teknisesti mahdollisimman toimivia, rautatieliikenteen ja muun liikenteen kannalta mahdollisimman turvallisia, ja niiden tarkoitus saavutetaan mahdollisimman edullisesti. Lisäksi tulee huomioida alueen nykyinen ja suunniteltu maankäyttö. Liikenne- ja viestintäministeriö

korostaa, että lähijunaliikenteen kehittämistä koskevissa varauksissa on huomioitava myös yhteys kauko- ja tavaraliikenteen toimivuuteen. Liikenne- ja viestintäministeriö haluaa kiinnittää huomioita siihen, että jo kaavoitusvaiheessa on otettava huomioon myös ratatekniset vaatimukset uusille seisakkeille.

Väylävirasto arvioi asemanseutujen kehittämistä valtakunnallisen kokonaisedun näkökulmasta sekä toteuttaa valtakunnallisia linjauksia yhteneväisesti eri asemanseuduilla. Väyläviraston julkaisussa 36/2019 *Uudet junaliikenteen seisakkeet. Tekniset vaatimukset, kustannukset ja luokittelu*, on kuvattu kattavasti uusien seisakkeiden edellyttämiä palvelusvaatimuksia sekä muita uusien seisakkeiden kehittämisessä huomioitava tekijöitä, jotka olisi tärkeää arvioida myös Tampereen kantakaupungin yleiskaavassa. https://julkaisut.vayla.fi/pdf12/vj_2019-36_uudet_junaliikenteen_web.pdf

Liikennejärjestelmän kehittämistä koskevissa kysymyksissä on huomioitava myös toteuttajataho sekä kustannusvastuut ja –jaot. Yhteisrahoitteisista liikenneverkon kehittämistoimenpiteistä on sovittu jo vakiintuneen käytännön mukaisesti valtion ja Tampereen kaupunkiseudun välissä MAL-sopimuksissa. Viimeisin MAL-sopimus allekirjoitettiin lokakuussa 2020. Sopimuksessa on sovittu mm. useiden lähijunaliikenteen seisakkeiden kehittämisestä sekä valtion osallistumisesta raitiotien suunnitteluun ja toteutukseen. Valtio pitääkin Tampereen seudun raideliikenteen pitkäjänteistä kehittämistä kannatettavana, mutta kiinnittää huomioita rajallisiin käytettävissä oleviin taloudellisiin resursseihin.

Valtion ja VR:n välissä henkilöjunaliikenteen hankintasopimuksessa on linjattu, että Tampereen seudun lähijunaliikennettä jatketaan nykytasoisena. Käytännössä valtiolla ja VR:llä on sopimus lähijunaliikenteestä vuoden 2021 kesäkuun loppuun asti. Sopimukseen sisältyy optio heinä-joulukuun ajaksi, ja sen käyttö edellyttää koronatilanteessa eduskunnan myöntämää lisämäärärahaa.

Liikenne- ja viestintäministeriö osallistui, Tampereen kutsumana tammikuun 2021 lopussa, Tampereen lähijunaliikennettä koskevaan asiantuntijakeskusteluun. Liikenne- ja viestintäministeriö kiinnittää huomiota siihen, että Tampereen lähijunaliikenteen tarjonnan jatkokehittämisessä on tärkeää huomioida liikenteen kehittämiseen liittyvät reunaehdot, mm. ratakapasiteetin riittävyys ja eri liikenteiden yhteensovitus, infrastruktuurin toimivuus sekä muut, kuten kalustoon liittyvät kysymykset. Kyseiset reunaehdot olisi huomioitava liikenteen tarjonnan ja palvelutason suunnittelussa sekä infrastruktuurin kehittämisessä.

Liikenne- ja viestintäministeriö pitää hyvänä, että kaavassa on kiinnitetty huomiota pyöräilyn pääreitistön tavoiteverkon laajuuteen ja laatuun, mikä osaltaan edistää kestävä ja hiiletöntä liikkumista Tampereen kaupunkiseudulla.

Liikenne- ja viestintäministeriö vastaa valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman laatimisesta. Luonnos valtakunnalliseksi liikennejärjestelmäsuunnitelmaksi vuosille 2021-2032 ja sen vaikutusten

arviointi on parhaillaan lausunnoilla. Suunnitelman tavoitteet liittyvät saavutettavuuteen, kestävyyteen ja tehokkuuteen. Toimenpideohjelma on jaettu liikenneverkkoihin ja solmukohtiin, henkilö- ja tavaraliikenteen palveluihin, liikennejärjestelmän tukitoimiin, alueellisiin erityiskysymyksiin, EU-rahoituksen hyödyntämiseen ja kansainvälisiin vaikuttamiseen, liikennejärjestelmäsuunnittelun kehittämiseen sekä rahoitusvarauksiin ja koonteihin aihepiireittäin.

Liikenne- ja viestintäministeriö pitää tärkeänä, että alueellisissa suunnitelmissa tunnistetaan valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman tavoitteet ja niitä toteuttavat toimenpiteet sekä suunnitelman rahoitusohjelma, jotta alueelliset ja valtakunnalliset suunnitelmat voitaisiin parhaalla mahdollisella tavalla sovittaa yhteen.

Vaikutusten arviointi on olennainen osa liikennejärjestelmäsuunnittelua kaikilla suunnittelutasoilla. Vaikutusten arvioinnin menetelmiä yhdenmukaistetaan vertailukelpoisten tulosten saamiseksi niin, että maakuntien liitot ja kunnat voivat ottaa mahdollisuuksien mukaan käyttöön valtakunnallisen tason kanssa yhteneväisiä vaikutustenarvioinnin menetelmiä. Lisäksi Liikenne- ja viestintävirasto kehittää liikennejärjestelmän analysointia palvelemaan liikennejärjestelmän kehittämistä valtakunnallisen tason lisäksi myös alueellisella tasolla.

Liikenne- ja viestintäministeriö valmistautuu parhaillaan lausunnoilla olevan valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman luonnoksen viimeistelyyn ja toimeenpanoon. Liikenneverkon strateginen tilannekuva päivitettiin joulukuussa 2020 Liikenne- ja viestintäviraston johdolla, ja se päivitetään jatkossa kahdesti vuodessa. Liikenneverkon strategiseen tilannekuvaan voi tutustua Liikenne- ja viestintäviraston sivustolla.

<https://www.traficom.fi/fi/ajankohtaista/liikenneverkon-strateginen-tilannekuva-luo-pohjaa-tulevaisuuden-rakentamiselle?toggle=Liikenneverkon%20strateginen%20tilannekuva>.

Valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman ja liikenneverkon strategisen tilannekuvan perusteella Väylävirasto laatii investointiohjelman 6-8 vuodeksi valtion väyläverkon osalta.

Liikenne 12 –suunnitelma ja sen pohjalta laadittavat suunnittelu- ja investointiohjelmat tarjoavat uudenlaisen ja pitkäjänteisen toimintamallin kehittää Suomen liikennejärjestelmää. Uusi toimintamalli tarjoaa toivottavasti myös kunnille ja kaupungeille entistä paremman näkymän tulevaisuuden kehittämistarpeisiin ja -suuntiin.

Liikenne- ja viestintäministeriö haluaa toivottaa menestystä kaavan viimeistelyyn.

Harri Pursiainen
Kansliapäällikkö

Leena Sirkjärvi
Neuvotteleva virkamies

Tampereen kaupunki
Kirjaamo
kirjaamo@tampere.fi

KANTAKAUPUNGIN VAIHEYLEISKAAVA EHDOTUS

Kaavaehdotusta koskevat lausunnot on pyydetty lähettämään kaupungin kirjaamoon 15.2.2021 mennessä. Yleiskaavapäällikkö Pia Hastion kanssa on kuitenkin sähköpostitse sovittu, että ympäristönsuojelu voi antaa lausuntonsa 19.2.2021 mennessä.

Ympäristönsuojelu on antanut lausunnon yleiskaavaluonnoksesta. Lausunnonamme huomautetuista ja kaavaehdotukseen tehdyistä muutoksista kiitämme etenkin yleismääräykseen sijoitettua asemakaavoi-
tettujen puistojen ja virkistysalueiden määrän turvaamista, kaupunkihiljaisten virkistysaluealuekokon-
naisuuksien merkitsemistä sekä lisäyksiä ekologisiin yhteystarpeisiin.

Vaihekaavaehdotuksen vertailu kaavaluonnokseen sekä voimassa olevaan yleiskaavaan on haastavaa. Vaikkakin tehdyt muutokset on koottu erillisille karttatasoille, ei näiden eri kaavavaiheiden aineistojen vertailu keskenään ole yksiselitteistä, jolloin virhetulkinnat ovat mahdollisia. Haastetta lisäävät muu-
tammat merkintätapojen muutokset. Kaava-aineiston esittely Oskari-karttapalvelun kautta on kuitenkin merkittävä edistysaskel. Toivomme kuitenkin kaava-aineiston käytettävyyden edelleen kehittämistä.

Muutamia yksityiskohtia vaihekaavaehdotuksesta on vielä tarpeen nostaa esiin.

Ekologiset yhteydet

Alasjärven eteläpuolelle osoitetaan raitiotien jatkolinjaus sekä pyöräliikenteen seudullista ja alueellista
pääreitistöä, että ohjeellista virkistysreitistöä. Kyseinen kohta on ahdas näille kaikille väylille, sillä
Alasjärven kohdalla on syytä korostaa ja osoittaa myös laadukasta ekologista yhteystarvetta Takahu-
tti-Pappilan ja Kauppi-Niihaman välille Alasjärven rantoja seurailleen.

Leirintäalueet

Leirintäalueiden vaihtoehtoisiksi paikoiksi on merkitty Suomensaari, Härmälä ja Alasjärvi. Sekä Alas-
järven että Suomensaaren tiedossa olevien luontoarvojen valossa leirintäalueen sijoittaminen näihin
kohteisiin on varsin haasteellista. Pidämme parempana kehittää Härmälän leirintäalueen palvelukon-
septia nykyisellä paikallaan.

Uimarannat

Merkinnällä on osoitettu uudet tai kehitettävät uimarannat. Merkinnän kuvauksen mukaan: 'Uusi pal-
velutasoltaan kattava uimaranta olisi tarpeen sijoittaa Hiedanrantaan, Raholanrantaan, Vuorekseen ja
Härmälänrantaan uusien asuinalueiden palveluiksi.' Pyynikin ja Lahdesjärven uimarantoja on tavoit-
teena kehittää. Kehittämisen yhteydessä rannan sijaintia voidaan tarvittaessa muuttaa nykyisestä.'

Katsomme, että Vuoreksen uuden uimarannan sijainti Särkijärven sillan kupeessa ei ole mahdollinen. Ranta-alue on hyvin kapea ja sen tulisi toimia erityisesti puustoisena ekologisena yhteytenä Särkijärven rantaviivan suuntaisesti. Uimarannan toiminnot ja ekologinen yhteys eivät mahdu tälle kapealle rantakaistaleelle. Tällä hetkellä ekologinen yhteys on tehtyjen rakentamistoimenpiteiden vuoksi heikko ja sen parantamiseksi tulisi asettaa tavoitteita, jotka parantavat liito-oravalle soveltuvaa puustoista yhteyttä Särkijärven sillan molemmin puolin, että ekologisen yhteyden toimivuutta pieneläimille myös alikulun kautta.

Jää myös epäselväksi mitä tarkoittaa, että 'kehittämisen yhteydessä rannan sijaintia voidaan tarvittaessa muuttaa nykyisestä.'

Virkistysreitit

Kolmenkulman alueella on tarve seudullisen virkistysyhteyden merkinnälle. Yhteyden tarve on vahvistettu myös liikuntatoimen taholta. Nykyisellään alueella on Tampereen ja Nokian ulkoilureitit yhdistävä seudullinen ulkoilureitti, joka talvella toimii hiihtolatuksena ja jota Nokian kaupunki ylläpitää ohitus-tielle asti.

Kolmenkulman selvitysalue

Luonnosvaiheen lausunnossamme esitimme Myllypuron maanvastaanottoalueen poistamista keskuspuistomerkinnän alueelta. Kaavaehdotuksessa se esitetään selvitysalueena, mikä onkin parempi esitystapa kohteelle. Selvitysalueen merkinnän kuvauksen mukaan: 'Merkinnällä on osoitettu tällä hetkellä käytössä oleva Myllypuron maanvastaanottoalue. Alueella on vireillä Nokian ja Tampereen kaupunkien kiertotalouskeskushanke nykyisen vastaanotto toiminnan alueelle. Hankkeesta laaditaan ympäristövaikutusten arviointia, jossa tarkastellaan neljää erilaista toteutusvaihtoehtoa. Arviointi valmistuu keväällä 2021.'

Merkinnän kuvauksessa olisi syytä myös esittää tavoitetila selvitysalueelle; onko tavoitteena myöhemmin kehittää aluetta niin, että se toimii osana keskuspuistoverkostoa vai tavoitellaanko sinne muita toimintoja? Lisäksi selvitysalueen määräykseen on syytä lisätä maininta, että alueella tapahtuva toiminta ei saa aiheuttaa vesistön pilaantumista eikä likaantumista. Toiminta alueella ei saa heikentää Natura 2000 -verkostoon kuuluvan Myllypuron valinnan perusteina olevia luontoarvoja.

Kaupunkihiljaiset alueet ja meluun liittyvät merkinnät

Kaupunkihiljaisien alueiden ja muutamiin muihin meluun liittyvien merkintöjen osalta esitämme joitakin teknisiä muutoksia. Kyseessä on pieniä teknisiä korjauksia ilmaisuisissa, jotta termit olisi kirjoitettu oikein ja yksiselitteisesti. Olemme erikseen toimittaneet ne kaavoittajalle (Mirikka Katajamäki).

Pilaantuneet maa-alueet

Pilaantuneita maa-alueita koskeva kartan 4 yleismääräys on hyvä, mutta merkinnän kuvaukseen esitämme ilmaisun oikeellisuuteen liittyviä teknisiä muutostarpeita. Seuraavassa poistettava teksti esitetään ylivivattuna ja korjausehdotus lihavoituna:

Yleiskaava toteutuu pääosin jo kertaalleen rakennetun kaupungin täydentymisenä ja uudistumisena. Aikaisemman maankäytön ja rakentamisen jäljiltä on löydettävissä maaperältään pilaantuneita alueita, joiden huomioiminen ja kunnostaminen on edellytys uutta maankäyttöä suunniteltaessa. Asian selvittäminen tehdään yleiskaavaa tarkemman suunnittelun yhteydessä. Historiatiedoilla tarkoitetaan **alueen koko toimintahistoriaa. Historiaselvityksessä voidaan hyödyntää Pirkanmaan ELY-keskuksen ylläpitämää pilaantuneiden maiden rekisteriä Maaperän tilan tietojärjestelmää**, jossa

kaava-alueella sijaitsevia kohteita on noin 430 kpl. Järjestelmässä kohteet on luokiteltu mahdollisen maaperän pilaantuneisuuden osalta neljään kategoriaan: toimiva kohde, selvitystä tarvitseva alue, arvioitava tai puhdistettava alue sekä alueella ei puhdistustarvetta. Kohteissa on mukana mm. kantakaupungin yleiskaavassa 2040 erikseen osoitetut vanhat kaatopaikat sekä teollisuuslaitoksia, yhdyskuntateknisen huollon laitoksia, ~~huoltoasemia~~ **polttonesteiden jakeluasemia**, pesuloita ja satamia. ~~Rekisteriin~~ **Järjestelmään** ei kuitenkaan ole tallennettu kaikkia pilaantuneita alueita, joten asemakaavavaiheessa tai viimeistään ennen rakennushankkeeseen ryhtymistä on maaperän tila selvitettävä aina tapauskohtaisesti.

Perustelut muutosesitykseemme: Elyn ylläpitämä 'rekisteri' ei ole 'pilaantuneiden maiden rekisteri' vaan virallisesti 'Maaperän tilan tietojärjestelmä'. Järjestelmässä on pilaantuneeksi todettujen maa-alueiden lisäksi paljon muitakin kohteita, kuten esim. tutkimuksin puhtaaksi todettuja tai jo puhtaaksi kunnostettuja kohteita. Alueiden käytön koko toimintahistoria ei myöskään läheskään aina selviä kokonaisuudessaan ELY:n ylläpitämästä Maaperän tietojärjestelmästä, jossa usein kohteesta löytyy vain tietyn ajanjakson toimintahistoria. Kyseisen ajanjakson jälkeen kohteessa on voinut olla paljon muitakin mahdollista pilaantumisriskiä aiheuttavaa toimintaa, jotka on huomioitava mahdollista tutkimus- ja kunnostamistarvetta arvioitaessa viimeistään maankäytön muuttuessa.

Kantakaupungin yleiskaavan seuraava päivityskierros

Kantakaupungin yleiskaavan seuraavalla päivityskierroksella esitämme laajemman tarkastelun kohteeksi kartan 2 ekologisia yhteyksiä. Niiden perusteena on ollut lähinnä kantakaupungin liito-oravakartoituksen 2016 aineisto, jonka perusteella on osoitettu etenkin liito-oravalle soveltuvia puustoisia kulkuyhteyksiä. Jatkossa on tarpeen tarkastella myös muille eliölajeille soveltuvia yhteyksiä, jolloin kyseeseen tulevat myös esim. avointen alueiden verkosto sekä veteen liittyvät ekologiset yhteydet.

Yleismääräyksen mukaan: 'asemakaavoitettujen puistojen ja virkistysalueiden määrän säilyminen tulee turvata. Suunnittelussa tulee varmistaa alueiden kytkeytyminen keskuspuistoverkostoon sekä säilyminen lähivirkistykseen soveltuvina, ääniympäristöltään miellyttävinä ja luonnon monimuotoisuutta tukevinä alueina. Edelleen merkinnän kuvauksen mukaan: Suunnittelussa ja vaikutusten arvioinnissa puistoja ja virkistysalueita tulee tarkastella riittävän laajoina aluekokonaisuuksina varmistaen virkistysalueiden ja -palveluiden riittävyys, verkostomaisuus sekä yhteyksien virkistyksellinen ja ekologinen toimivuus.' Tästä seuraa, että yleiskaavan seuraavalla päivityskierroksella olisi hyvä kehittää viheralueiden riittävyyden mittaamiseen toimiva työkalu, jollaista nyt tiettävästi ei ole olemassa. Myös metsäekologiselle verkostolle (esim. metsä/latvuspeitteisyys) tulisi kehittää yleiskaavatasoinen tavoite.

Tampereella 19.2.2021

Harri Willberg
ympäristönsuojelupäällikkö

valmistelu ja lisätiedot ympäristösuunnittelija Katri Laihosalo

Kaupunginhallitus

15.3.2021

Tampereen kaupunki
PL 487
33101
kirjaamo@tampere.fi

Lausuntopyyntönnö 14.1.2021
TRE:863/10.02.03/2018

Tampereen kantakaupungin yleiskaava 2017-2021

Kangasalan kaupunki kiittää lausuntopyynnöstä.

Kangasalan kaupunki näkee positiivisena, että Tampereen kantakaupungin aluetta on tarkasteltu laaja-alaisella ja strategisluonteisella yleiskaavalla. Säännöllisesti päivittyvä kaava toimii hyvänä yhteisenä keskustelunalustana kaupunkiseudun ja erityisesti kaupunkien välisten raja-alueiden suunnittelussa.

Kaavaehdotuskartalla on esitetty kaupunkistrategian kasvun ja elinvoiman vyöhyke, joka on luonnosvaiheen jälkeen muovaantunut täsmennettyyn muotoon. Erityisen positiivista kaupunkien välisen yhteistyön näkökulmasta on vyöhykkeen jatkaminen kohti Kangasalan Lamminrahkaa ja Vatialan pohjoisosia. Huomio kiinnittyy kuitenkin samalla Messukyläntien-Kangasalantien ympäristöön sekä Saarenmaalle suuntautuvaan Juvankatuun, joissa joukkoliikennetavoitteita ei ole kaavaehdotuksessa tuotu esille. Kaavaluonnoksen palautteesta Kangasalan kaupungille annetussa vastineessa on viitattu MAL-sopimuksen karttaliitteeseen, jossa raideliikenteen, lähijuna-asemien ja aluekeskuksien rinnalla on esitetty mm. intensiiviset joukkoliikennevyöhykkeet. Kantakaupungin yleiskaavaehdotuksessa esitetyt kaupunkistrategian kasvun ja elinvoiman vyöhykkeet edustavat sopimuskartalta valikoitua poimintaa; seudullisesti tunnistetut muut kuin raideliikenteen intensiiviset joukkoliikennevyöhykkeet on jätetty nostamatta kaavakartalle. Niiden esittäminen kaavassa olisi tarpeen väylien seudullisen merkityksen ja kuntien yhtenäisen työssäkäyntialueen tukemisen vuoksi. Kaupunkirakenteen kannalta merkittävien liikenteen kokoojakatujen ja joukkoliikennekäytävien laatukäytäväverkosto on kaavassa esitetty nyt tarpeettoman suppeana.

Kaavan luonnosvaiheessa esitettiin Annalasta ja Hervannasta Saarenmaan suunnalle joukkoliikennedyhteyksiä paitsi bussiväylänä Juvankatua pitkin, myös raitiotien seudulliseen selvitykseen nojautuen kaksi raitiotien yhteyssuuntaa. Saarenmaalle on Pirkanmaan maakuntakaavassa 2040 sekä seudun rakennesuunnitelmassa osoitettu aluerakenteen kehittymistä vaiheittain sekä lyhyemmällä että pitemmällä tähtäimellä. Kestävän yhdyskuntarakenteen toteuttamisessa Saarenmaalle on tärkeää varmistaa edellytykset joukkoliikenteelle. Joukkoliikennettä koskevista kaavamääräyksistä on tarpeen neuvotella kaupunkien kesken.

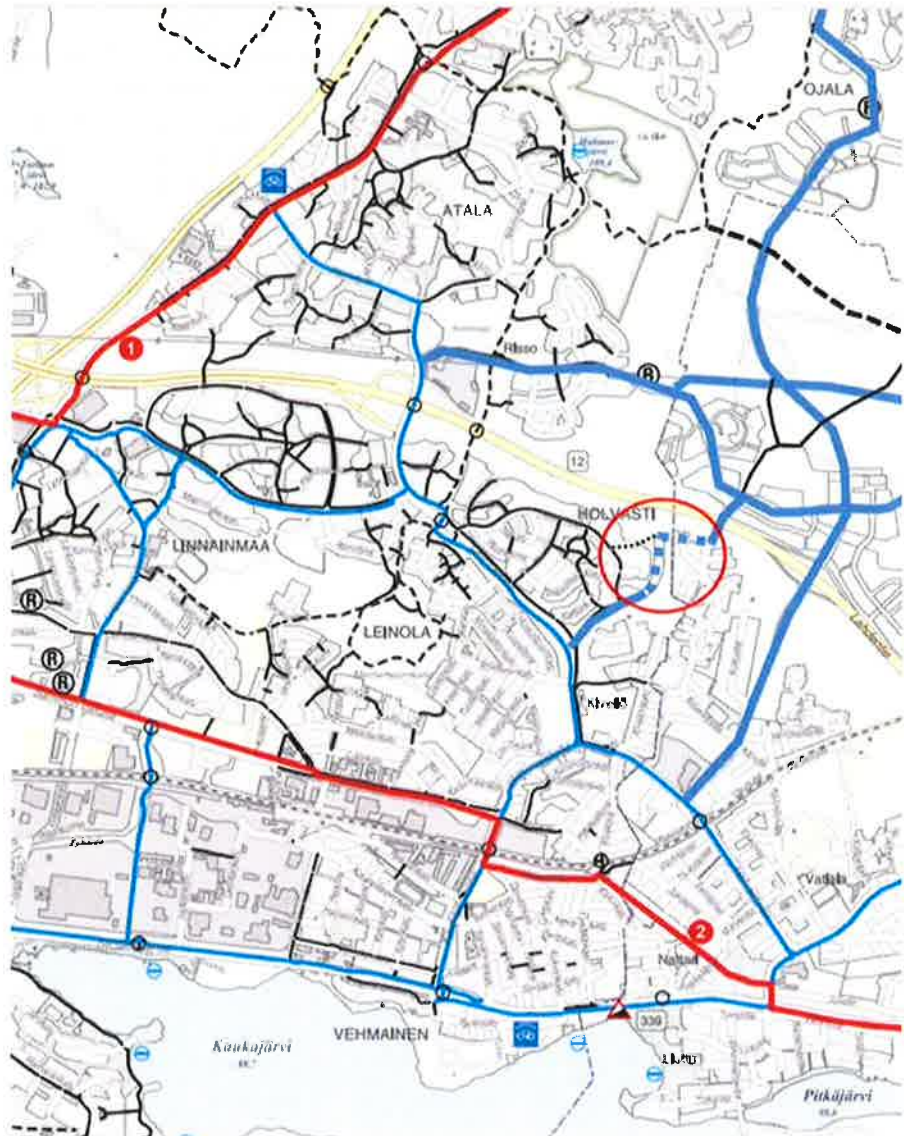
Seudullisen kakkoskehän liikenneyhteyden jatkuminen Tampereelta Kangasalle Saarenmaan suuntaan on esitetty kaavaehdotuskartalla omalla merkinnällään. Kangasalan puolella rajan tuntumassa on käynnissä Saarenmaan osayleiskaavan laatiminen, jota tehdään vuorovaikutuksessa Tampereen kaupungin kanssa. Saarenmaan alueen ja kakkoskehän liikenneyhteyden suunnittelu ja toteutus on tarkoitus tehdä jakso kerrallaan, lähtien liikkeelle kuntarajalta ja muodostaen eheää yhdyskuntarakennetta. Kakkoskehän jatkaminen kaupunkien yhteistyössä Lintuhytin kohdalta kohti Saarenmaata mahdollisimman varhaisessa vaiheessa ohjaa uuden rakentuvan elinkeinoalueen liikennettä suoraan valtatie 3:n suuntaan, vähentäen samalla Tampereen katuverkkoon kohdistuvaa liikennettä.

Lähijunaverkoston tulevaisuuden osalta on parhaillaan käynnissä sekä seudullisia että kaupunkien omia tarkasteluja. On perusteltua, että vielä epävarmojen seisakkeenpaikkojen ympärille ei ole tällä kaavoituskierröksellä kantakaupungin yleiskaavassa esitetty vastaavia kehittämisvyöhykkeitä kuin raitiotielinjoihin ja varmistuneiden lähijunaseisakkeiden ympäristöön. Odotettavissa on, että lähijunakysymyksiä tullaan tarkastelemaan lisää seuraavalle MAL-sopimuskaudelle siirtyessä sekä tulevaisuudessa laadittavissa yleiskaavoissa.

Seututaajaman pohjoisosissa Valtatien 9 varrella olevat liikenteeseen ja maankäyttöön liittyvät yhteistyötarpeet on luonnosvaiheen jälkeen huomioitu kantakaupungin yleiskaavaehdotuksessa. Kangasalan kaupunki valmistautuu Ruutan osayleiskaavoitukseen parhaillaan koostamalla tavoitteita ja järjestämällä asukaskyselyitä. Pohjoiset taajamienosat muodostavat rajan molemmin puolin aluerakenteellisesti yhtenäisen kokonaisuuden, jonka suunnittelussa on hyvä tehdä aktiivista yhteistyötä. Tämä on tärkeää, jotta esimerkiksi liikkumisverkko ja viherkäytävät kohtaavat kuntarajalla muodostaen luontevasti kytkeytyvän kokonaisuuden. Kaavakartalle olisi hyvä nostaa pohjoisten taajamien itä-länsisuuntainen pyöräilyreitit yhteistarve.

Pyöräilyn pääreitistöä on täydennetty kaavaluonnosvaiheen jälkeen kaavaehdotukseen hyvin. Kaavaluonnoksesta ehdotusvaiheeseen siirryttäessä on tehty aktiivisesti yhteistyötä sekä laajemmin seudullisesti että kahdenvälisesti Tampereen ja Kangasalan suunnittelijoiden kesken. Viimeisimmissä keskusteluissa on tunnistettu lisätarve Ojala-Lamminrahkan ja Tampereen itäosien yhdistävälle kävelyn ja pyöräilyn pääreitille. Reitti yhdistäisi paitsi asuinalueita toisiinsa, myös itäistä Tamperetta Lamminrahkan palveluihin ja työpaikka-alueisiin sekä Ojala-Lamminrahkaa mm. Hankkion työpaikka-alueeseen:

Kuntien raja-alueelle on Holvastin alueen asemakaavoituksen yhteydessä pyritty luomaan kuntien välisiä itä-länsisuuntaisia yhteyksiä. Nämä ovat kuitenkin päätettävissä paikallisreittejä, eivätkä muodosta pidempää reittikokonaisuutta. Lamminrahkasta on suunniteltu Tampereen Veden runkovesijohtoa Lahdentien alikulun (Hinkantie) kautta lounaaseen yhtyen Oriniitynkadulla Tampereen Veden runkovesijohtoverkkoon. Johdon rakentaminen on jollain aikavälillä tarpeen Lamminrahkan vedensaannin turvaamiseksi. Runkovesijohdon urakan yhteydessä, johdon päälle rakennettava kävelyn ja pyöräilyn reitti voisi palvella edellä kuvattuna yhteytenä Ojala-Lamminrahkan ja Holvasti-Leinola-Linnainmaan sekä toisaalta Hankkio-Kauhajärven välillä. Lamminrahkan puolella reitti on mahdollista linjata viheralueiden läpi niin, että se yhtyy voimalinjan kohdalla Mossin puistokatuun ja edelleen Ojalaan johtavaan pääreittiin.

Virkistysreitistöä on tarkistettu kaavaluonnosvaiheen jälkeen yhteistyössä Tampereen ja Kangasalan suunnittelijoiden kesken. Jatkoyhteistyön osalta huomio kiinnittyy ohjeellisiin ekologisiiin yhteyksiin, jotka on kaavaehdotuksessa monin paikoin jätetty ulottamatta kaupunkien rajalle. Yhteistyön näkökulmasta olisi hyvä, että suunnittelu ulotettaisiin tämänkin verkoston

osalta rajalle asti, jolloin päästäisiin keskustelemaan suunnitteluratkaisuista rajan läheisillä alueilla rajan kummallakin puolella. Ruskossa maanlajituspaikalle esitetyn virkistysreitin luonnetta on myös hyvä pohtia. Maisemoidulla maanlajituspaikalla voisi aikanaan olla potentiaalia myös ekologisena käytävänä. Ruskonperän maanlajituspaikkaan on laadittu maisemointisuunnitelma, jossa alueelle on osoitettu istutettavaksi puustoa.

Kangasalan kaupunginhallitus

Oskari Auvinen
kaupunginjohtaja

Tampereen kaupunki
PL 487
33101 TAMPERE

Viite lausuntopyyntönnö 14.1.2021

Kantakaupungin yleiskaava 2017-2021, Tampere, yk049

Tampereen kaupunki pyytää lausuntoa ko. otsikon mukaisesta yleiskaavaehdotuksesta. ELY-keskus on jättänyt lausunnon Kantakaupungin yleiskaavaluonnoksesta 19.3.2020. Kaavaluonnosvaiheesta, joka oli käsitelty kokonaisyleiskaavana, on yleiskaava muutettu ehdotusvaiheeseen vaiheyleiskaavaksi, jossa muutetaan vain osaa Kantakaupunki 2040 yleiskaavan kaavamerkintöjä ja suurin osa Kantakaupungin yleiskaava 2040:stä jäisi voimaan.

Kantakaupungin yleiskaavatyö pohjautuu kaupunginvaltuuston hyväksymään Tampereen kaupunkistrategiaan, joka on perusta kaupunkikonsernin toiminnalle ja päätöksenteolle. Strategiaa konkretisoidaan maankäytön osalta kantakaupungin yleiskaavassa. Tampereen kantakaupungin yleiskaava 2040 on kaavaselostuksen mukaan pääosin ajantasainen ja se sen voidaan jättää suurelta osin voimaan. Yleiskaavaan tehtävät tarkistukset laaditaan MRL 35 § mukaisena vaihekaavana. Valtuustokauden 2017-2021 yleiskaava kohdistetaan koskemaan merkintöjä ja määräyksiä, jotka koskevat kaupungin strategiatavoitteiden toteuttamista yleiskaavassa tai huomioivat merkittäviä suunnittelutilanteen muutoksia ja kaavan luonnosvaiheessa saatua uutta tietoa sisältävää palautetta. Vaihekaavan nimi on ”Kantakaupungin vaiheyleiskaava – valtuustokausi 2017-2021”.

ELY-keskus uudistaa lausuntonsa luonnosvaiheesta. Niiltä osin kun vastineissa on merkitty lausunnossa esille tuotu asia ainoastaan tiedoksi tai että asiaan palataan seuraavalla kierroksella, tulee se ottaa huomioon jatkosuunnittelussa. Osa ELY-keskuksen lausunnossa esitetyistä muutoksista on otettu huomioon kaavaehdotukseen ja näiltä osin ELY-keskus ei ota enää lausunnossa ehdotuksesta kantaa.

Kaavan esitystapa ja oikeusvaikutukset

ELY-keskus kiinnitti huomiota kaavakartan käytettävyyteen ja selkeyteen sekä siihen että kaava-aineiston ymmärrettävyyteen tulisi kiinnittää vielähuomiota. Samoin lausunnossa edellytettiin että kaavamääräysten ja kehittämisperiaatteiden oikeusvaikutukset ja tulkinta tulisi selvittää kaavakartalta, varsinkin kohdissa joissa ristiriitaisia kaavamääräyksiä ja kehittämismerkintöjä sijaitsee päällekkäin.

Nyt esitetyssä vaiheyleiskaavaksi muuttuneessa kaavaehdotusaineistossa on mukana edelleen neljä erillistä kaavakarttaa; joista kaikista on esillä kartat uusista merkinnöistä ja kartat muuttuvista eli poistuvista kaavamerkinnöistä sekä erilliset kaavamääräyskartat, joissa esitetään mikä on uutta ja mikä poistumassa joten yhteensä nähtävillä on 16 PDF-karttalehteä. Kokonaisyleiskaavaa missä näkyisi kokonaisuudessaan ehdotettu kaavaehdotus, ei ole kaava-aineistossa PDF-muodossa. Se löytyy ainoastaan Oskari-karttapalvelusta ja nimettynä niin, että osallisten on hankala ymmärtää mikä on uutta ja mikä on muuttumassa sekä mistä löytyy nyt ehdotettu kaavakartta.

Kaikki kaavakartat kokoava PDF-yleiskaavakartta antaisi osallisille mahdollisuuden paremmin hahmottaa ehdotetun suunnitelmakokonaisuuden ja sen vaikutukset. Erillisiin karttoihin perustuva esitystapa johtaa siihen, että esim. leirintäalumerkinnät löytyvät hajautettuna, osa Kantakaupungin yleiskaava 2040:stä ja osa uusista kaavamerkinnöistä.

Esteettömyyden näkökulmasta ei voi odottaa, että kaikilla osallisilla on mahdollisuus ja kykyä katsoa kaavakarttoja Oskari-karttapalvelusta digitaalisesti. Jopa asiantuntijoille yleiskaavan esitystapa ja samalla oikeusvaikutukset on paikoin hankala ymmärtää. Osallisten kannalta kaavaehdotus saatetaan kokea niin vaikeaksi lukea, että voidaan kysyä, täyttyvätkö kaikki osin MRL 62 §:n tavoitteet osallisten mahdollisuudesta osallistua kaavan valmisteluun, arvioida kaavoituksen vaikutuksia ja lausua kirjallisesti tai suullisesti mielipiteensä asiasta. ELY-keskus on myös saanut suoraa osallispalautetta kaavan esitystapaan liittyen.

ELY-keskus on ottanut luonnoksesta antamassaan lausunnossa kantaa siihen, että oikeusvaikutusten tulisi olla selkeitä ja luettavissa kaavakartalta MRL 16 §:n mukaisesti. MRL 45 § ”yleiskaava voidaan laatia ja hyväksyä myös siten, ettei sillä koko yleiskaavan tai sen osan alueella ole tässä MRL:ssä tarkoitettuja oikeusvaikutuksia. Tällaista yleiskaavaa koskee kuitenkin, mitä 99 §:n 3 momentissa säädetään lunastamisesta.” MRL 16 §:n mukaisesti ”jos yleiskaava on laadittu maankäyttö- ja rakennuslain 45 §:ssä tarkoitettuna oikeusvaikutuksettomana yleiskaavana, sen tulee käydä ilmi yleiskaavasta.”

Tampereen kaupunki on vastineessaan ELY-keskukselle todennut että ”Yleiskaava välittää kaupunkistrategian tavoitteet kestävästä yhdyskuntarakenteesta tarkempaan suunnitteluun. Strategisilla kehittämisperiaatemerkinnoilla ei ole sitovia oikeusvaikutuksia alueiden yksityiskohtaisempiin suunnitelmaratkaisuihin, mutta suunnitteluprosessin kannalta niillä on merkitys.”

ELY-keskus katsoo, että erillistä vain suunnitteluprosessiin kohdistuvaa oikeusvaikutusta MRL ei tunne vaan kaava joko on tietyiltä osin (alueen osat tai määräykset) oikeusvaikutteinen tai oikeusvaikutukseton. Strategisten kehittämisperiaatteiden kohdalla yleiskaavakartalla tulee näin ollen MRL 16 § mukaisesti ilmoittaa kyseisten kaavamerkintöjen oikeusvaikutuksettomuudesta. Samoin tulee tarkastaa mahdollisesti voimaan jäävistä Kantakaupunki 2040 kaavamerkinnoista, joissa ei ole oikeusvaikutuksettomuutta todettu, mikä osa niistä on oikeusvaikutteisia ja mikä ei.

Maakuntakaavan ohjausvaikutus

ELY-keskus on luonnosvaiheen lausunnossaan edellyttänyt että maakuntakaavan yleismääräys taajamien rakentamattomista rannoista tulee olla osoitettu myös yleiskaavassa yleismääräyksenä. Maakuntakaavan yleismääräyksessä määrätään, että taajamien rakentamattomat ranta-alueet tulee säilyttää pääsääntöisesti rakentamattomina ja varata yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa yleiseen virkistyskäyttöön.

Tampereen kaupunki on vastineessaan kertonut että kaikki taajamien vapaat rannat on voimassa olevassa yleiskaavassa osoitettu keskuspuisto-merkinnällä ja näin ollen erillistä yleismääräystä ei tarvittaisi. Pohtolassa on juuri hyväksytty asemakaava, jossa maakuntakaavan taajama-alueella rannalla sijaitsevia asemakaavoitettuja puistoja on kaavoitettu asuinrakentamiseen. Voimassa olevassa yleiskaavassa kyseinen alue on osoitettu keskuspuiston sijaan asumisen alueeksi ja ohjeelliseksi ekologiseksi yhteydeksi ja virkistysyhteydeksi, vaikka se on maakuntakaavassa taajamatoimintojen aluetta jonka rantoja koskee em. yleismääräys. ELY-keskus katsoo, että maakuntakaavan yleismääräys ei ole riittävästi välittynyt Kantakaupungin yleiskaava 2040 soveltamiseen asemakaavoituksessa eikä nyt esitetyssä muodossa välity MRL 32 §:n edellyttämällä tavalla myöskään vaiheyleiskaavaan. Maakuntakaavan yleismääräys tulisi siten tuoda yleiskaavan yleismääräykseksi.

On myös huomattava, että vapaiden rantojen merkitys virkistyskäytössä ja myös virkistysalueiden kokonaispinta-alan tarve kasvaa asukasmäärän kasvaessa.

Tässä kaavalausunnossa myöhemmin otetaan myös kantaa mm. vähittäiskaupan suuryksikköjen ja lentomelualueen kaavamääräyksiin, joita maakuntakaava ohjaa.

Kokonaissuunnitelman tarvealue

Kokonaissuunnitelman tarvealue – uusi kaavamerkintä on osoitettu strategiseksi kehittämisperiaatemerkinäksi, jolla ei kaupungin vastineen perusteella ole sitovaa oikeusvaikutteisuutta. Tämä oikeusvaikutuksettomuus tulee käydä ilmi kaavakartalta. Kaavaehdotuksessa kehittämisperiaatteen määräyksenä on ”*Alueen asemakaavojen käyttötarkoituksen- ja rakentamistehokkuuden muutosten ja 1. asemakaavan tulee perustua aluekokonaisuutta koskevaan suunnitelmaan tai alueelle tulee laatia kokonaisuutta koskeva asemakaava, jossa sovitaan yhteen alueen kehittämistavoitteet, alueelle mahdollisesti jäävät toiminnot ja ympäristön asettamat reunaehdot.*”

Toimintojen yhteensovittaminen tapahtuu MRL 35 §:n mukaisesti yleiskaavoissa. Näin ollen strategisen yleiskaavan jälkeistä toimintojen yhteensovittamista ei tule jättää seuraavalle kaavoitusasteelle ellei se ole osayleiskaavataso. Kokonais- ja yleissuunnitelma eivät ole MRL:n kaavajärjestelmän mukaisia suunnitelmia, jolloin myöskään suunnitelmalla ei ole oikeusvaikutteisuutta.

ELY-keskus ei puolla sitä, että oikeusvaikutteisessa strategisessa yleiskaavassa, vaikkakin ilmeisesti kyseisen kehittämisperiaatemerkin osalta oikeusvaikutuksettomasti, ohjataan tarkempi suunnittelu toteutettavaksi ohi maankäyttö- ja rakennuslain mukaisten suunnitteluvälineiden ja prosessien. Tarkemmat asemakaavoitusta ohjaamaan tarkoitetut suunnitelmat tulisi laatia MRL:n mukaisilla välineillä, jolloin voidaan varmistaa riittävä vaikutusarviointi, vaihtoehtojen tarkastelu ja vuorovaikutus sekä mahdollistaa kuntalaisten oikeusturvan toteutuminen suunnitelmien hyväksymispäätösten ollessa valituskelpoisia. On huomattava, että MRL on yleiskaavojen toteutustavan ja tarkkuuden suhteen joustava ja myös aiempaa yleispiirteisempi ja sisällöltään kevyempi osayleiskaavasuunnittelu on mahdollista.

Vastineessaan Tampereen kaupunki on todennut kokonaissuunnitelman tarvealueiden sijoittuvan lähes yksinomaan alueille, joilla yksityisellä hankekehityksellä on merkittävä rooli täydentyvän ja uudistuvan yhdyskuntarakenteen toteuttamisessa. Tämä puoltaa sitä, että maankäyttö- ja rakennuslain mukaisia suunnitteluprosesseja tulisi noudattaa, jotta saavutettaisiin MRL:n edellyttämä vuorovaikutus ja osallistaminen ja erityisesti riittävä ja avoin vaihtoehtojen tarkastelu ja vaikutusten arviointi.

Kaupunkistrategian kasvun ja elinvoiman vyöhyke

Kaupunkistrategian kasvun ja elinvoiman vyöhykkeen strateginen kehittämisperiaatemerkinä on hyvä ohjaamaan kasvua tukemaan keskuksia ja kestävästä liikennettä. Uusi merkinä noudattaa MAL-sopimuksen liitekartan vyöhykkeitä ja turvaa pitkäjänteisen kehittämisen seudullisen raitiotien edellytysten vahvistamiseksi. Myös uusien asuinalueiden osalta tulisi yleiskaavalla ohjata sitä, että liikennöinti on mahdollista kestävästi ja olisi hyvä huomioida myös muut tehokkaan joukkoliikenteen kehittämisen kannalta tarpeelliset alueet tavoitteellisella kehittämismerkinnällä. Huomattavaa on, että kokonaissuunnitelman tarvealueet eivät juurikaan sijaitse ko. kasvun ja elinvoiman vyöhykkeellä, jonne tavoitellaan merkittäväntä osaa kasvusta vaikkakin tavoitteena ainakin osassa kokonaissuunnitelman tarvealueilla on suunnitella merkittäviä uusia asuinalueita.

Haasteena kaupunkistrategian kasvun ja elinvoiman vyöhykkeellä on myös riittävien virkistysalueiden turvaaminen kasvavalle väestömäärälle sekä terveellisen ja turvallisen elinympäristön luominen varsinkin kun uutta asuinrakentamista suunnitellaan isojen liikenneväylien läheisyyteen, jossa haasteena suunnittelussa on melualueet ja ilmanlaatu.

Korkean rakentamisen alueet

Korkean rakentamisen alueet perustuvat selvityksiin jotka keskusta-alueen osalta on laadittu 2012 ja aluekeskusten osalta 2014-2015. Selvitykset eivät luonnosvaiheessa olleet osana yleiskaavan selvityksiä. Pirkanmaan maakuntakaava on tullut voimaan 2017 ja siellä mm. uusia rakennetun kulttuuriympäristön arvoalueita on osoitettu korkean rakentamisen alueille. Näiltä osin voidaan katsoa että korkean rakentamisen selvitykset eivät ole enää ajantasaisia, koska ne eivät ole voineet huomioida maakuntakaavan kulttuuriympäristöselvityksiä. Korkean rakentamisen selvityksiä sekä niiden perusteella osoitettuja korkean rakentamisen alueita tulisi siten päivittää tai poistaa kehittämisperiaatemerkinä kaavaehdotuksesta.

Kaleva-Hakametsä kaavamerkinä

Ehdotukseen Kaleva-Hakametsän c-1 täydentyvä keskusta merkinä on laajennettu. Lisäksi kaupan ohjauksessa on muutettu vähittäiskaupan kokonaiskerrosalan enimmäismäärä suuryksiköiden kokonaiskerrosalan enimmäismääräksi. Määräyksen muutos on vaikutuksiltaan erittäin merkittävä ja poikkeava maakuntakaavasta.

Maakuntakaavassa Kaleva-Hakametsä on *kaupallisten palvelujen alue, jolle saa sijoittaa vähittäiskaupan suuryksikön. Merkinällä osoitetaan keskustojen ulkopuoliset vähittäiskaupan alueet ja keskittymät, jotka yhdyskuntarakenteellisen sijaintinsa perusteella soveltuvat seudullisesti merkittävän vähittäiskaupan alueiksi. Alueelle voi sijoittua merkittävässä*

määrin myös asumista, mikäli alue sijoittuu maakuntakaavassa osoitetulle tiiville joukkoliikennevyöhykkeelle tai tiivistettävälle asemanseudulle.

Suunnittelumääräys: Merkinnän osoittamalle alueelle voidaan alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa osoittaa merkitykseltään seudullisia vähittäiskaupan suuryksiköitä. Ne on mitoitettava ja niiden toteutus on ajoitettava yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa siten, etteivät ne aiheuta merkittäviä haitallisia vaikutuksia seudun palveluverkon tasapainoiselle kehittämiselle. Merkitykseltään seudullisella vähittäiskaupan suuryksiköllä tarkoitetaan myös useasta myymälästä koostuvaa vähittäiskaupan keskittymää, joka on vaikutuksiltaan verrattavissa merkitykseltään seudulliseen vähittäiskaupan suuryksikköön. Alueen suunnittelussa on otettava huomioon joukkoliikenteen, kävelyn ja pyöräilyn toimintaedellytykset

Enimmäismitoituksena maakuntakaavassa on alueelle osoitettu vähittäiskaupan enimmäismäärä 70 000 km², josta keskustahakuista 40 000 km² ja kokonaisuudesta saa olla 7000 km² päivittäistavarakauppaa.

Maakuntakaavassa ei ole osoitettu suuryksiköiden enimmäismäärää ko. Kaleva-Hakametsä alueelle vaan annettu vähittäiskaupan enimmäismäärä. Yleiskaavaehdotuksen kaavamääräys ei ole maakuntakaavan mukainen. **Yleiskaava voi tarkentaa maakuntakaavaa mutta ei poiketa siitä.** ELY-keskus katsoo että mitoituksen tulee noudattaa voimassa olevaa maakuntakaavaa, muuten maakuntakaava ei ole MRL:n mukaisesti ohjeena muutettaessa yleiskaavaa. Maakuntakaavassa Kaleva-Hakametsän alue ei ole keskusta-alue, toisin kuin alakeskukset Tesoma ja Hervanta, vaan kaupallisten palvelujen alue (KM) mutta yleiskaavassa kaikki kolme on osoitettu samalla kaavamerkinällä. C-1-aluetta ja täydentyvän keskustan aluetta on ehdotuksessa laajennettu pohjoiseen merkittävästi maakuntakaavan taajamatoimintojen alueelle. Ehdotuksen ratkaisu ei sisällä vaikutusten arvioimiseksi riittäviä tietoja on lähtökohtaisesti sekä maakuntakaavan että yleiskaavan sisältövaatimusten vastainen. Mikäli perustellusti halutaan kasvattaa maakuntakaavassa osoitettua vähittäiskaupan kerrosalaa esimerkiksi Hakametsän hallin tontilla tai asuinkorttelien kivijalassa, tulisi kaavassa selvityksiin perustuen esittää paljonko uusi vähittäiskaupan enimmäismitoitus kerrosalana olisi ja mitä vaikutuksia sillä olisi erityisesti Tampereen keskustan elinvoimaan ja laajemmin kaupunkiseudun palelurakenteeseen verrattuna maakuntakaavan mukaiseen ratkaisuun.

Asuinkorttelien kivijalkaan sijoittuvien tavanomaisten kaupallisten ja palvelutoimintojen osalta maakuntakaavan enimmäismitoituksesta voidaan ELY-keskuksen näkemyksen mukaan joustaa, koska näillä ei yleensä ole seudullisia vaikutuksia. Asuinkortteleihin sijoittuvat toiminnot tulee kuitenkin huomioida kaupallista mitoitusta koskevassa

tarkemmassa selvityksessä.Kaleva-Hakametsä-alueen kaupan mitoitusta tulee ELY-keskuksen näkemyksen mukaan yhteisesti käsitellä kaupungin, Pirkanmaan liiton ja ELY-keskuksen välillä.

Virkistysalueet ja luonto

Uusi yleismääräys asemakaavoitetuista puistojen ja virkistysalueiden määrän säilyttämisestä parantaa yleiskaavan ohjausvaikutusta virkistysalueista selkeästi verrattuna voimassa olevaa yleiskaavaan, jossa kaavamerkinnän kuvauksessa oli maininta siitä, että asemakaavoitettuja puistoja ei oltu tarkoitettu täydennysrakentamiseen. ELY-keskus katsoo että yleismääräyksen muotoilua tulee alueiden määrän lisäksi muuttaa niin, että alueiden virkistysalueiden ja puistojen saavutettavuus otetaan yleismääräykseen mukaan. Tärkeää lähivirkistysalueilla on nimenomaan se, että alueet ovat lähellä ja helposti saavutettavissa. Näin ollen virkistysalueiden määrän kasvattaminen mahdollisesti hyvin kaukana mutta määrällisesti samankokoisena ei voi olla tavoiteltavaa. Vähintään kaavaselostuksesta tulee yhä ilmetä Kantakaupungin yleiskaava 2040 tapaan, että lähtökohtaisesti asemakaavoitetut viheralueet ovat jatkossakin turvattuja. Viheralueiden riittävyyden ja käytettävyyden arviointiin saa tukea tuoreesta KHO:n päätöksessä 2020:122.

Ensisijaisesti kaavamääräyksistä, mutta vähintään kaavaselostuksesta tulee keskustan ja asumisen alueilla käydä Kantakaupungin yleiskaava 2040 muotoilun mukaisesti ilmi, että ”alueen asemakaavoitettuja puistoja ja virkistysalueita ei ole tarkoitettu täydennysrakentamiseen”. Se, millä periaatteella tästä mahdollisesti poiketaan, pitää olla myös määriteltä.

Yleiskaavassa on sisällytetty laajimmat arvokkaat luontokohteet keskuspuistoverkoston ja siihen liittyviin ekologiin yhteyksiin. Ekologisia yhteyksiä ja keskuspuistoverkoston on ehdotukseen hieman uudistettu uusilla yhteyksillä, mikä on hyvä asia. Ekologiset yhteydet ovat kaavakartalla päällekkäin muiden kaavamerkintöjen kanssa ja ohjeellisia, mikä voi aiheuttaa epäselvyyttä siitä, miten näillä alueilla voidaan toimia. Ekologisten yhteyksien säilyminen tulee turvata rakentamiseen osoitetuilla alueillakin ja kaavamerkintää täsmentää. Ekologisten yhteyksien jatkuvuuteen kaava-alueen ulkopuolella tulee kiinnittää myös erityistä huomioita.

ELY-keskus uudistaa virkistysalueiden ja luonnon osalta luonnoksen lausunnon.

Liikenneverkko

Yleiskaavassa on osoitettu liikenne- ja viestintäministeriön asetuksen mukaan maanteiden pääväyliin kuuluvat valtatie 3, 9 ja 12 *Valtakunnallinen pääväylä* tai *Kehitettävä valtakunnallinen pääväylä* -merkinnöillä. Nykyisiä ja suunniteltuja moottoritiejaksoja ei ole eroteltu omilla merkinnöillään nk. sekaliikennetiejaksoista kuten voimassa olevassa Tampereen kantakaupungin 2040 yleiskaavassa on tehty. Pirkanmaan ELY-keskus korostaa, että nykyisiin valtateiden 3, 9 ja 12 sekä maantien 3495 moottoritiejaksoihin eikä myöskään suunniteltuihin valtateiden 9 ja 12 moottoritiejaksoihin ole tavoitteena tehdä muutoksia. ELY-keskus kuitenkin katsoo, että yleiskaavan merkinnät maanteilla mahdollistavat tieverkon nykytilanteen sekä kehittämisen Pirkanmaan maakuntakaavan 2040 tavoitteidenkin mukaisesti.

Raitiotien linjaukset ja raitiotievarikot on suunniteltava siten, ettei niistä aiheudu haittaa maanteiden liikenteelle eikä kehittämismahdollisuuksille. Raitiotien risteämiset maanteilla on toteutettava eritasossa eikä raitiotietä voida sijoittaa maantien alueelle. Yleiskaavassa esitetty seuturaitiotien Lamminrahkan raitiotielinjaus edellyttää muutoksia valtatielle 12 tehdyssä yleissuunnitelmassa esitetylle Linnainmaan eritasoliittymälle, mikä on huomioitava näiden hankkeiden jatkosuunnittelussa. Eri raitiotiehaarojen yhteensovittaminen maanteiden kanssa edellyttää edelleen suunnittelun tarkentuessa tiivistä yhteistyötä Pirkanmaan ELY-keskuksen kanssa.

Yleiskaavan mukaisen liikennejärjestelmän ja maankäytön kehittäminen edellyttää tiivistä yhteistyötä, koska monet kehitettävät alueet edellyttävät myös maantieverkon kehittämistarpeita. Liikenneverkon kehittämisen osalta noudatetaan pääsääntöisesti hyötyjä maksaa periaatetta. Esimerkiksi uusien maankäyttöä palvelevien tai maankäytön vuoksi kehitettävien eritasoliittymien kuten valtatiellä 9 Tasanteen, valtatiellä 12 Tesoman sekä Teiskontien ja Kekkosen tien (vt 12) eritasoliittymän toteuttamis- ja parantamisvastuu on kaupungilla. Liittymiä sekä maanteiden lähialueiden maankäyttöä ja liikenneverkkoa kehitettäessä tulee ottaa huomioon valtakunnallisen ja seudullisen liikenteen toimivuuden turvaaminen.

Yleiskaavassa on esitetty *Liikenteen yhteystarve* -merkinnällä Tarastenjärvellä 2-kehätien osa, joka olisi osa valtatieltä 12 Lentolasta valtatielle Tarastenjärvelle johtavaa väylää. ELY-keskus katsoo, että tällä 2-kehätien jaksolla ei ole pitkämatkaisen liikenteen kannalta liikenteellistä tarvetta, joten se ei olisi osa maantieverkkoa.

Vilkkaiden liikenneväylien varrella uuden maankäytön tulee perustua riittäviin liikenteen haittojen ja estevaikutuksen vähentämistä koskeviin selvityksiin. Yleiskaavassa teemakartalla 4 esitetty *Melu- ja ilmanlaatuselvitystarpeen harkinta-alue* noudattelee Tampereen meluselvityksen v. 2017 päiväajan 55 dB:n melualueita. ELY-keskus

katsoo, että tällä alueella tulee lähtökohtana olla meluselvityksen laatiminen maankäytön suunnitteluun liittyen. Liikenteen haittojen ja väylien estevaikutuksen vähentämien voi edellyttää huomattavia investointeja, mikä tulee huomioida maankäytön toteuttamiskustannuksissa ja alueiden toteuttamisaikatauluissa.

Ilmastonmuutoksen hillintä ja sopeutuminen

Kestävän liikkumisen edellytykset

Joukkoliikennepainotteisten katujen poistuminen heikentää joukkoliikenteen sujuvuuden edellytyksiä luonnosvaiheeseen verrattuna, sillä kaavamääräyksen mukaan kokoojakatuja tulee kehittää kaikkien kulkumuotojen tarpeet huomioiden. Joukkoliikenteen käytettävyys ja saavutettavuus mm. pysäkkien sijoittelun, suorien kulkureittien sekä liikenneturvallisuuden kannalta tulisi huomioida.

Hiilinielujen turvaaminen

Kantakaupungin alueella tavoitellaan hiilinielujen ja -varastojen turvaamisen lisäksi myös lisäämään niitä. Pirkanmaan ELY-keskus pitää tavoitetta tärkeänä, kunnianhimoisena ja kaupungin hiilineutraaliustavoitteisiin peilaten myös välttämättömänä. Hiilinielujen kasvattaminen kantakaupungin alueella on erityisen haastava tavoite, eikä kaavaehdotus kaikilta osin tue tavoitetta.

Yhdyskuntarakenne

Kaavaselostuksen mukaan yhdyskuntarakenteeseen liittyvät merkittävimmät päästösektorit ovat liikenne ja rakentaminen, mutta haasteita näiden arviointiin tuo se, että myös esim. kestävään liikenteeseen liittyvä uudistaminen ja kasvun suuntaaminen voivat lisätä rakentamisen tarvetta ennen kuin niiden pitkän ajan vaikutukset näkyvät.

Tampereen kaupungin yhdyskuntarakenteen päästöjä arvioivaa työkalua on kaavaselostuksen mukaan hyödynnetty mm. rakennusten päästöjen, liikennemuotojen sekä sekoittuneisuuden arviointiin, mutta nämä tarkastelut eivät näy kaavaratkaisussa.

Ilmastokestävän yhdyskuntarakenteen tavoittelussa joukkoliikenteellä on merkittävä rooli myös vapaa-ajan liikkumisen mahdollistajana. Kaavassa on osoitettu virkistystoimintoja, joiden tulisi olla saavutettavia joukkoliikenteellä. Vastaavasti olisi hyvä tarkastella myös viheralueita ja tarkastella joukkoliikenteen kehittämisessä näiden käyttömahdollisuuksia. Tässä on tärkeää myös seudullinen yhteistyö viheralueiden käyttöpaineen jakautumiseksi.

Sopeutuminen

Pirkanmaan ELY-keskus on kommentoinut jo aiemmin ilmastonmuutoksen sopeutumiseen liittyvää selvitystä. Selvitys on kattava ja sopeutumisen arvioinnin vielä ollessa valtakunnallisesti laadullisesti hajanaista hyvä avaus asian käsittelylle. Selvityksessä olisi ollut hyvä kiinnittää huomiota enemmän haavoittuvien kohteiden ja haavoittuvuuksien tunnistamiseen, missä olisi auttanut esimerkiksi tiettyihin sijainteihin sidottujen sääriskien tarkempi huomioiminen.

Todennäköisesti aikataulusyistä selvitys ei ole kuitenkaan vaikuttanut nyt tehtyyn ratkaisuun. Ilmastonmuutoksen aiheuttavat riskit tulevat yleistymään ja tulevaisuudessa olisi tärkeä käsitellä myös sopeutumisen kysymyksiä mahdollisimman ajoissa ja suunnittelun aiemmissa vaiheissa. Yleiskaavan jatkokäsittelyssä sopeutumisen kysymysten huomioinnin tekee haasteelliseksi myös kaavan esitystapa. Sopeutumisessa on oleellista tunnistaa haavoittuvia kohteita sekä juuri tiettyyn sijaintiin kytkeytyviä sääriskejä. (Esim. tulvat tai lämpösaarekeilmiö.) Esittämällä nämä yhdellä kartalla nähtäisiin kerralla kaikki tiettyyn vaaratekijään liittyvät haavoittuvuudet.

Viherverkoston riittävän leveyden varmistamiseen tulisi kiinnittävää huomiota jatkosuunnittelussa ja hulevesien imeyttämisen tai ekologisten käytävien vuoksi erityisessä riskissä olevat kohdat turvata asianmukaisin merkinnöin.

Ympäristöterveys

Kaavan yleismääräyksiin, joko ympäristöterveys kohtaan kartalle 4 tai yleismääräysiin tulee osoittaa yleismääräys siitä, että täydentyvillä asuinalueilla ja uusilla asuinalueilla tulee noudattaa valtioneuvoston (Vnp 993/1992) ohjearvoja. ELY-keskus pyytää kaupunkia huomioimaan, että yhdyskuntalautakunnan (yla 27.8.2019, § 229) Tampereen melulinjausten käsittelyn yhteydessä hyväksymiä valtakunnallisia ohjearvoja lievempiä kunnallisia raja-arvoja ei tule käyttää suunnittelussa ja luvituksessa.

Melun- ja ilmanlaatuselvityksen tarvealue voi antaa väärän signaalin siitä, että mikäli asemakaavan suunnittelualue ei sijoitu ko.alueelle, ei meluselvitystä tarvitsisi tehdä jos tarvetta ilmenee. Yleismääräys pystyy paremmin ohjaamaan melun hallintaa tarkemmassa suunnittelussa. Meluyleismääräys on tarpeellinen samoin kuin nyt parannettu pilaantuneisiin maihin liittynyt yleismääräys. Näin varmistetaan tiivistyvän yhdyskuntarakenteen terveellisyys ja turvallisuus.

Lentomelualueen kaavamääräyksessä tulee pitäytyä maakuntakaavan suunnittelumääräyksessä ”*Alueelle ei tule sijoittaa uutta vapaa-ajan asumista tai muita melulle erityisen herkkiä toimintoja. Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee ottaa huomioon ympäristöministeriön ohjeistus toiminnan aiheuttamalle*

ympäristömelulle. Suunniteltaessa alueen käyttöä on Puolustusvoimille varattava mahdollisuus lausunnon antamiseen.”

Tampereen kantakaupunki 2040 kaavamääräyksessä tulee pitäytyä ja lentomelualueelle ei tule osoittaa uutta melun haitoille herkkää toimintaa. Alueella jo olevan asutuksen ja melulle herkän muun toiminnan säilyttäminen, korjaaminen ja vähäinen täydentäminen on mahdollista.

ELY-keskus huomauttaa, että kaavaselosteen määräys **saa-2** (Alueelle sijoittuvien direktiivilajien elinympäristöjä ei saa hävittää tai heikentää) tulee muuttaa. Pilaantunutta maa-aluetta koskevalla merkinnällä tulee määrätä alueen tutkimisesta ja/tai puhdistamisesta viranomaisen hyväksymällä tavalla ja alueen käyttötarkoitus huomioon ottaen. Siinä ei tule määrätä direktiivilajien suojelutarpeesta. Lisäksi määräyksen termi saastunut maa-alue on vanhentunut ja se tulee korvata termillä pilaantunut maa-alue.

Lausunnon hyväksyntä

Rataverkon ja juna-asemien osalta lausunnon antaa Väylävirasto.

Lausunto on käsitelty ELY-keskuksen Ympäristö ja luonnonvarat - ja Liikennevastuualueilla. Lausunnon on esitellyt ylitarkastaja Pauliina Pelkonen ja ratkaissut yksikön päällikkö Samuli Alppi

PP, SA, M-LP, MH, HV, SH, NN, VH, SI

JAKELU

Tampereen kaupunki

Pirkanmaan liitto

Pirkanmaan maakuntamuseo

Väylävirasto

Finavia

PIRKANMAAN MAAKUNTAMUSEO

26.02.2021 DIAR: 34/2021

Tampereen kaupunki
Kirjaamo
PL 487

33101 Tampere

kirjaamo@tampere.fi

Lausuntopyyntönnö 14.1.2021

TAMPEREEN KANTAKAUPUNGIN VAIHEYLEISKAVAEHDOTUS/VALTUUSTOKAUSI
2017-2021, YK049 (TRE:863/10.02.03/2018)

Pirkanmaan maakuntamuseolta pyydetään lausuntoa otsikossa mainitusta hankkeesta. Maakuntamuseo on aiemmin antanut lausunnot kyseisen kaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta (Dnro: 279/2018) sekä kaavaluonnoksesta (Dnro: 82/2020).

Kaavaluonnoksesta antamassaan lausunnossa Pirkanmaan maakuntamuseo kiitti Tampereen kaupunkia palstoittamalla syntyneiden pientaloalueiden rakennetun ympäristön arvojen selvittämisestä ja esitti, että selvityksessä arvokkaimmiksi todetut alueet huomioitaisiin yleiskaavassa. Kulttuuriperintö-kartan yleismääräykseen on nyt lisätty vaade näiden alueiden arvojen huomioimisesta yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa, ja asiaa selvennetään merkinnän kuvauksessa. Pirkanmaan maakuntamuseo katsoo, että ratkaisu on hyväksyttävissä. Myös jälleenrakennuskauden pientaloalueiden selvittämistä on jatkettu tarkastelemalla nyt voimassa olevan kantakaupungin strategisen yleiskaavan selvitystä tarkemmin jälleenrakennuskauden arvoalueita. Uudessa selvityksessä on todettu joitakin muutostarpeita aiempiin arvoalue-rajauksiin. Maakuntamuseo kehottaa kaavoittajaa vielä arvioimaan, olisiko uudet arvoalueiden rajaukset syytä korjata kaavakartalle.

Maakuntamuseo toi esiin myös kaava-alueen rakennetun ympäristön selvityksiä koskevat puutteet, jotka koskevat erityisesti sotien jälkeistä modernistista arkkitehtuuria, 1960-80-lukujen pientaloalueita sekä agraariajasta jäljelle jääneiden maatilojen talouskeskuksia, ja piti tärkeänä, että selvitysten täydentämistä jatketaan tulevilla valtuustokausilla samaan tapaan kuin nyt on toimittu jälleenrakennuskauden ja palstoittamalla syntyneiden pientaloalueiden kohdalla. Vastineessaan tähän Tampereen kaupunki totesi, että yksittäisten selvitysten ja inventointien lisäksi yleiskaavaa varten olisi hyvä olla käytössä kokonaisnäkemys siitä, millainen tarina ja historia Tampereen rakennetussa ympäristössä halutaan tuleville sukupolville välittää ja että kokonaisnäkemysten puuttuessa yleiskaava huomioi asioita erillisinä. Pirkanmaan maakuntamuseo kiittää Tampereen kaupunkia asian tunnistamisesta ja kannustaa kaupunkia selvittämään kokonaisvaltaisen "Tampereen tarinan" tuottamisen mahdollisuuksia, vaikka jonkinlaisina osahankkeina. Digitaalisuus voisi luoda tähän paljon mahdollisuuksia.

Aiemmassa lausunnossaan maakuntamuseo myös esitti, että alueilla, joissa kulttuuriympäristön eri osa-alueiden arvot risteävät, tulisi harkita niiden kokonaisarvot turvaavaa osa-aluemerkintää. Tällaista merkintää ei vaiheyleiskaavassa ole käytetty, mitä maakuntamuseo pitää valitettavana. Maakuntamuseo esittää, että kantakaupungin yleiskaavan seuraavaa uudistusta laadittaessa Tampereen viimeiset agraarihistoriaan liittyvät kokonaisuudet, joissa yhdistyvät vanhan viljelymaiseman jäänteet, vanha rakennuskanta ja/tai arkeologiset kohteet, otettaisiin tarkemman selvityksen kohteeksi.

Edellisessä lausunnossaan Pirkanmaan maakuntamuseo kiinnitti huomiota myös siihen, että keskustatoimintojen, asumisen ja kasvun vyöhykkeen kaavamääräyksissä ei huomioitu kulttuuriympäristön arvoja osana suunnittelun reunaehtoja. Näiltä osin kaavamääräykset ovat kehittyneet maakuntamuseon esittämällä tavalla. Lisäksi maakuntamuseo edellytti kaavan keskeneräisen vaikutusten arvioinnin täydentämistä. Myös tältä osin kaavan aineistot ovat kehittyneet asianmukaisesti.

Arkeologisen kulttuuriperinnön osalta maakuntamuseo pitää valitettavana sitä, ettei sen luonnosvaiheessa esittämää arkeologista täydennysinventointia ole toteutettu. Inventoinnin puuttuminen voi tuottaa erityisiä haasteita asemakaavoitukselle tapauksissa, joissa uuteen muinaisjäänköhteeseen liittyy oleellisesti sen ymmärrettävyyttä tukevaa ympäristöä. Eritoten Ristinarkun itäpuolisten ja vt 9:n molemmin puolin sijaitsevien peltoalueiden sekä Turtolan alueen löytöpaikkojen (mm. Huringin pelto) kohdalla inventointi olisi tarpeellinen johtuen voimaan jäävistä ja muuttuvan maankäytön mahdollistavista aluevarauksista. Vaihtoehtona yleiskaavavaiheessa tehtävälle inventoinnille Tampereen kaupunki on lisännyt kaavakartan 3 yleismääräykseen maininnan arkeologisen tiedon lisääntymisestä ja siitä, että asiaan liittyy selvitystarve asemakaavojen yhteydessä. Kaavaselostukseen on myös lisätty lista ja kartta maakuntamuseon yleiskaavoitukselle lähettämistä kohteista, joihin sisältyy lisäselvitystarve. Ratkaisu ei ole paras mahdollinen arkeologisen kulttuuriympäristön arvojen turvaamisen näkökulmasta, mutta on tässä tapauksessa hyväksyttävissä.

Kaavaluonnoksesta antamassaan lausunnossa Pirkanmaan maakuntamuseo esitti, että kantakaupungin alueella sijaitsevat ja Pirkanmaan maakuntakaavaan 2040 merkityt arkeologisen perinnön ydinalueet merkittäisiin yleiskaavaan ja niihin liittyvä maakuntakaavan määräys tuotaisiin esille. Yleiskaavassa kiinteät muinaisjäänökset ja muut kulttuuriperintökohteet on huomioitu kohdemerkinnöin ja kohteiden ympäristöä ja maisemaa koskeva huomiointi on lisätty kaavamääräysten yhteyteen. Ratkaisu on hyväksyttävissä, mutta kiinteiden muinaisjäänösten ja muiden kulttuuriperintökohteiden merkinnän määräyksen lause "Asemakaavoituksen yhteydessä on tarpeen mukaan huomioitava myös kohteen kytkeytyminen riittävän laajasti ympäristöön ja maisemaan" tulee selvyuden vuoksi muuttaa muotoon: *Asemakaavoituksen yhteydessä on huomioitava myös kohteen kytkeytyminen riittävän laajasti arvokkaisiin kulttuuriympäristöihin ja maisemaan*, ottaen huomioon myös maakuntakaavan em. määräyksen sisältö.

Kaavakartalla 1 on esitetty kaksi ohjeellista uutta leirintäaluetta, toinen Härmälään ja toinen Suomensaareen. Kaavaluonnoksessa toisena vaihtoehtona Härmälän sijaan esitettiin leirintäaluemerkintää Alasjärven koillispuolelle. Maakuntamuseo toi luon-

nosvaiheen lausunnossaan esille, että paikkavaihtoehtoja koskevassa selvityksessä ei ole kiinnitetty huomiota uusien paikkojen kulttuuriympäristöarvoihin ja esitti, että leirintäalueen sijoitusvaihtoehdot tulee tutkia myös kulttuuriympäristön arvojen osalta ennen asian ratkaisemista. Nyt tehdyssä kulttuuriympäristöselvityksessä on käsitelty Suomensaaren ja Alasjärven leirintäalueita, vaihtoehto Härmälä ei selvityksessä ole mukana. Selvityksestä puuttuu myös arkeologista kulttuuriperintöä koskeva inventointi, eikä merkintä näin ollen perustu arkeologisen kulttuuriperinnön osalta riittäviin selvityksiin. Ohjeellinen uusi leirintäalue -merkinnän mukaan leirintäalueen sijoittamisen edellytykset ja yhteensovittaminen luontoarvojen ja muiden tarpeiden kanssa tulee tutkia tarkemman suunnittelun yhteydessä. Alueet on tarkoitettu asemakaavoitettaviksi. Arkeologisen inventoinnin puuttuessa, tulee merkinnän määräykseen lisätä maininta arkeologisten arvojen huomioimisesta tarkemman suunnittelun yhteydessä: *Leirintäalueen sijoittumisen edellytykset ja yhteensovittaminen luontoarvojen, arkeologiseen kulttuuriperintöön liittyvien arvojen ja muiden tarpeiden kanssa tulee tutkia tarkemmin suunnittelun yhteydessä. Alue on tarkoitettu asemakaavoitettavaksi.*

Suurin osa arkeologisista kohteista on merkitty kaavakarttaan asianmukaisesti. Kartalta puuttuu kuitenkin kiinteä muinaisjäänös Lielahdenkatu (mj-tunnus 1000039131). Muinaismuistolain suojaama kohde tulee lisätä kaavakarttaan käyttäen SM-kohdemerkintää.

Museoviraston uusimpien ohjeiden mukaan kohde *Härmälän vanha silta* SM31 ei ole kiinteä muinaisjäänös vaan muu arkeologinen kulttuuriperintökohde. Kohteen merkintä tulee korjata kaavakarttaan 3 ja selostuksen luetteloon arkeologisista kohteista (s. 63-66).

Kohde *Turtola (Messukylä)* SM51 on merkitty kaavakarttaan asianmukaisesti kiinteäksi muinaisjäänökseksi. Kohteen lounaispuolella on siihen liittyvää historiallista kylätonttialuetta, joka on yhä asuttua. Tämä alue on suojelustatukseltaan muu kulttuuriperintökohde, joka tulee lisätä kaavakarttaan ja kohdeluetteloon nimellä *Messukylä (Turtola) 2*.

Kohteen *Provasti (Pappila)* s34 tyyppi on kaavaselostuksen sivulla 66 olevaan taukkoon muutettava löytöpaikan tilalle *asuinpaikka* ja ajoitukseksi *historiallinen*. Kohteen *Ruske waha* SM36 tyyppi tulee muuttaa muistomerkistä *rajamerkiksi*.

Kaavaehdotuksen yleismääräyksiin on liitetty määräys vedenalaisen kulttuuriperinnön selvitystarpeen arvioimisesta vesialueiden muuttuvan käytön yhteydessä ja kaava-alueella oleva hylkykohde on merkitty kaavaan asianmukaisesti muuksi arkeologiseksi kulttuuriperintökohteeksi s15. Keskusteltuaan Museoviraston kanssa Pirkanmaan maakuntamuseo toteaa, ettei sillä ole kaavaehdotuksesta huomautettavaa vedenalaisen kulttuuriperinnön osalta.

Vs. yksikön päällikkö

Vadim Adel

Tutkija

Kirsi Maria Luoto

Tiedoksi: Pirkanmaan ELY-keskus/Y-vastuualue/Yhdyskunnat ja luonto; Museovirasto/Kulttuuriympäristöpalvelut; Pirkanmaan liitto

KML/kl/mm/al-s/ph/mh/kml